

ΛΙΑΤΣΟΥ ΛΙΑΝΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ & ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

- Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ,
ΑΜΕΑ, ΠΑΙΔΙΩΝ, ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΣΙΟΝΤΗ ΕΛΕΝΗ, ΚΑΨΑΛΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Ευχαριστίες:

Ευχαριστώ θερμά όλη την οικογένεια μου που με τόση στήριξη με πείσμωναν να προχωράω πάντα μπροστά και να μην εγκαταλείπω ποτέ την προσπάθεια μου στα μαθήματα και σε ότι κάνω στη ζωή μου. Ιδιαίτερως ευχαριστώ την μητέρα και τον πατέρα μου που με βοηθούσαν όταν τα πάντα έμοιαζαν αδύνατα. Είναι η πηγή έμπνευσης μου για όλη μου τη ζωή. Έπειτα να ευχαριστήσω τους καλούς μου φίλους Τατιάνα, Χριστίνα, Άννα, Αλέξανδρο και την Αναστασία που πάντα με ενθάρρυναν και με ανέβαζαν ψυχολογικά καθώς και με συμβούλευαν με τον πιο σωστό τρόπο. Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να αποδώσω στην επιβλέπουσα καθηγήτρια μου Σταματία Καψάλη που ήταν το πρότυπο μου καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης μου αφότου τη γνώρισα. Στάθηκε υπόδειγμα καθηγήτριας και ανθρώπου κατ' εμέ και μου μετέδωσε την αγάπη για την Αρχιτεκτονική Τοπίου με την οποία μετέπειτα θέλω να ασχοληθώ περαιτέρω.

*Αφιερωμένη στον παππού μου, που με συμβούλευσε
πριν φύγει από τη ζωή: “να χτίσεις έναν καλύτερο
κόσμο για όλους”*

Περιεχόμενα

<u>0. ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	6 σελ.
<u>1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	8 σελ.
1.1 Αφορμή - Αντικείμενο της εργασίας	
<u>2. ΜΕΡΟΣ Ι</u>	
<u>2.1.</u> Ορισμός - Εισαγωγή στην έννοια των δημόσιων χώρων - Γιατί είναι σημαντικοί; - Πως λειτουργούν;	9 σελ.
<u>2.2.</u> : Οι χρήστες των δημόσιων χώρων και ποια η ψυχολογική και σωματική επίδραση των ανοιχτών δημόσιων χώρων σε όλες τις παρακάτω κατηγορίες χρηστών.	15 σελ.
<u>2.3</u> : Γυναίκες	19 σελ.
<u>2.4</u> : ΑμΕΑ	24 σελ.
<u>2.5</u> : Παιδιά	31 σελ.
<u>2.6</u> : Τρίτη ηλικία	39 σελ.
<u>3. ΜΕΡΟΣ ΙΙ</u>	
<u>3.1.</u> : Επιτυχημένα παραδείγματα ανοιχτών δημόσιων χώρων σε πόλεις του εξωτερικού.	44 σελ.
<u>4. ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ</u>	
<u>4.1.</u> : Η Ελληνική Περίπτωση	56 σελ.
<u>5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	68 σελ.
<u>6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	71 σελ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Λέξεις κλειδιά: 5): δημόσιος χώρος, συμπεριληπτικός σχεδιασμός, ψυχική και σωματική υγεία, γυναίκες, παιδιά, ηλικιωμένοι, ΑμΕΑ

Η παρούσα ερευνητική εργασία ερευνά το πως οι δημόσιοι χώροι επηρεάζουν την ψυχική και σωματική υγεία των χρηστών τους. Συγκεκριμένα επικεντρώνεται σε τέσσερις κατηγορίες χρηστών οι οποίες δεν λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό των δημοσίων χώρων. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι γυναίκες, τα παιδιά, τα ΑμΕΑ και οι ηλικιωμένοι. Οι δημόσιοι χώροι κατασκευάζονται πλέον εντελώς εμπορικά και με πρότυπο σχεδιασμού έναν μεσήλικα λευκό καλοστεκούμενο άντρα. Συνεπώς οι γυναίκες, αρχικά, δε βρίσκουν συνήθως δημόσια μέρη να ξεκουραστούν και να χαλαρώσουν οποιαδήποτε ώρα της ημέρας χωρίς να έχουν μονίμως μια ανησυχία στο μυαλό τους, εάν θα τους επιτεθεί κάποιος που πιθανώς μπορεί να κρύβεται πίσω από τους πυκνόφυτους θάμνους και στο κακοφωτισμένο πάρκο. Επιπλέον οι δημόσιοι χώροι υγιεινής αλλά και φροντίδας βρεφών δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της καθημερινότητάς τους. Δεύτερον, όσον αφορά τα παιδιά, η κλίμακα αλλάζει, μικραίνει. Αυτό όμως είναι κάτι το οποίο δε λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη στον σχεδιασμό παιδικών χαρών, ή άλλων δημοσίων χώρων που αφορούν τη παιδική ηλικία. Αυτό που παρατηρείται είναι κακοφτιαγμένα παιχνίδια και καθίσματα τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην κλίμακα των παιδιών. Επιπλέον οι δρόμοι δεν κλείνουν ορισμένες ώρες για δημόσιο παιχνίδι. Κάτι το οποίο είναι αρκετά προβληματικό για τα παιδιά καθώς μπορεί να υπάρχουν αρκετά ατυχήματα με μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα οι γονείς να μην τα ενθαρρύνουν να βγουν να παίξουν έξω με τους φίλους τους εφόσον θεωρούν επικίνδυνους τους δημόσιους χώρους. Τρίτον, περνώντας στα ΑμΕΑ, παρατηρείται έντονα η έλλειψη συμπεριληπτικού σχεδιασμού στους δημόσιους χώρους, κατάλληλου για άτομα με κινητικά, νοητικά, οπτικοακουστικά προβλήματα. Παράλληλα μπορεί κανείς να παρατηρήσει και την έλλειψη καλοφτιαγμένων πεζοδρομίων, και τα τραπεζάκια από μαγαζιά σε δημόσια πεζοδρόμια τα οποία δεν διευκολύνουν τη διέλευση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τέταρτον, οι ηλικιωμένοι αποτελούν κυριολεκτικά τη λιγότερο συμπεριλαμβανόμενη, έως ανύπαρκτη, κατηγορία στον σχεδιασμό δημοσίων χώρων, καθώς δεν υπάρχουν υποδομές στους δημόσιους χώρους για δραστηριότητες ηλικιωμένων ατόμων. Τέλος, στην παρούσα ερευνητική εργασία αναφέρονται επιτυχημένα παραδείγματα του εξωτερικού στους δημόσιους χώρους για τις τέσσερις αυτές κατηγορίες ανθρώπων.

ABSTRACT (ΑΓΓΛΙΚΑ) :

Key Words: 5) public space, inclusive design, physical and mental health, women, children, elderly disabled

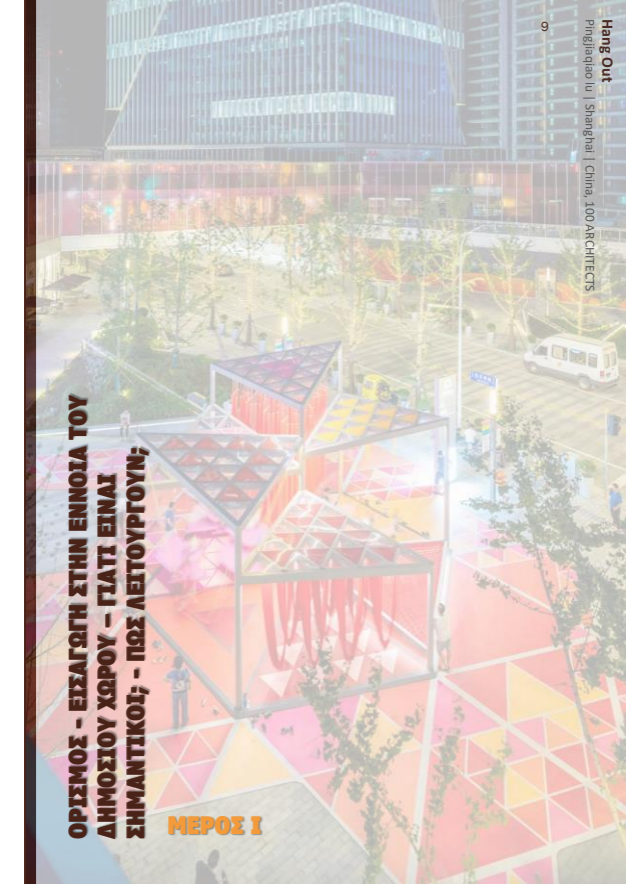
This thesis investigates how public spaces affect the mental and physical health of their users. Specifically, it focuses on four categories of users that are not considered taken into consideration as much as needed in the design the planning of public spaces. These categories are women, children, the disabled and the elderly. Public spaces are now constructed entirely commercially and with a middle-aged white well-to-do male as the design model. Therefore women, in the first place, do not usually find public places to rest and relax at any hour of the day without having a constant worry in their minds, whether they will be attacked by someone who may possibly be hiding behind the thickly-planted bushes and in the poorly-lit park. In addition, the public hygiene and baby care areas do not meet the needs of their daily life. Second, when it comes to children, the scale is changing, it gets smaller. But this is something that is not particularly taken into account in the design of playgrounds, or other public spaces that concern childhood. Rather we observe poorly made toys and benches which do not correspond to the scale of the children. In addition, the streets are not closed at certain times for public play. Which is quite problematic for children as there may be accidents with the long term effect of parents not encouraging them to go out and play with their friends as they consider public places to be dangerous. Thirdly, regarding the disabled, the lack of inclusive planning in public spaces, suitable for people with mobility, mental, audio-visual problems, is strongly observed. At the same time, one can also notice the lack of well-made sidewalks, and the tables from shops on public sidewalks which do not facilitate the passage of people with special needs. Fourth, elderly is literally the least included category in the design of public spaces, to the point of non-existence. There is no infrastructure in public spaces for activities of older people. Finally, in this thesis analyses successful, well-designed examples in public spaces for these four categories of people from European and other cities worldwide.

ΑΦΟΡΜΗ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι δημόσιοι χώροι ανήκουν σε όλους και παράγονται ουσιαστικά από όλους. Αποτελούν χώρους εξαιρετικής σημασίας για την διαμόρφωση των πόλεων και για τη καθημερινή ζωή των κατοίκων. Επιπλέον ο σχεδιασμός τους μπορεί να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα την ψυχική και σωματική υγεία των ανθρώπων. Χρήζουν εξαιρετικής σημασίας για την διαμόρφωση των πόλεων. Αφορμή για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας στάθηκαν όλα τα γεγονότα μιας αποτυχημένης πρόσβασης (με κάθε έννοια της λέξης «πρόσβαση» - οπτική – φυσική – ψυχική - σωματική) σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους ,που παρατηρούνται καθημερινά. Έρευνες δείχνουν πως οι γυναίκες σε καθημερινές τους συζητήσεις δηλώνουν το άγχος και την αγωνία που βιώνουν κάθε φορά που είναι να επιστρέψουν μόνες στο σπίτι τους βραδινές ώρες. Άτομα με ειδικές ανάγκες αγανακτούν καθημερινά, καθώς μια βόλτα σε έναν δημόσιο χώρο όπως μια πλατεία σχεδιασμένη με βέλτιστο τρόπο φαντάζει κάτι το ουτοπικό. Τα παιδιά δεν ευχαριστιούνται το παιχνίδι τους, καθώς ουκ ολίγες φορές από παιχνίδι μετατράπηκε σε επικίνδυνη αποστολή, εξαιτίας κακοσχεδιασμένων και καθόλου επιμελημένων δημόσιων χώρων που αφορούν τη παιδική ηλικία (βλ. παιδικές χαρές) . Παρατηρώντας μέσα στο χρόνο και βλέποντας τις ζωές των ηλικιωμένων μέσα στη χώρα μας να γίνονται ολοένα και πιο δύσκολες, είναι μια καλή αφορμή να ασχοληθούμε με τη βελτίωση της ποιότητας των καθημερινών περιπάτων τους. Αντικείμενο της εργασίας, λοιπόν, είναι η προσβασιμότητα στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους (πάρκα μεγάλης ή μικρής κλίμακας, πάρκα τσέπης, πλατείες, παραλίες κ.α.), η χρησιμότητα του συμπεριληπτικού σχεδιασμού, καθώς και ποιο το αποτύπωμα που αφήνει ο σχεδιασμός αυτός στην ψυχική και σωματική υγεία των χρηστών, αλλά ειδικότερα στις γυναίκες, στα ΑΜΕΑ, στα παιδιά και στα άτομα 3^{ης} ηλικίας.

**ΟΡΙΣΜΟΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ; - ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ;**

ΜΕΡΟΣ Ι

δημόσιος, ο [dimosios] :

1. που ανήκει ή που αναφέρεται στο κράτος, που έχει σχέση με αυτό: Οι δημόσιες υποθέσεις. Δημόσια οικονομία. Δημόσια οικονομικά. Δημόσιο χρέος / συμφέρον / έγγραφο.
2. που σχεδιάζεται και πραγματοποιείται από το κράτος, από τις κρατικές υπηρεσίες: Δημόσια δαπάνη / εκπαίδευση.
3. που έχει σχέση με το λαό, με τον πληθυσμό (μιας πόλης, περιοχής, χώρας κτλ.) ή με το κοινό: Δημόσια υγεία. Δημόσια τάξη. Δημόσιος βίος.
- 4α. που προορίζεται για το κοινωνικό σύνολο, για το κοινό: Δημόσια βιβλιοθήκη. Δημόσια λουτρά / ουρητήρια. ~ χώρος που γίνεται έτσι ώστε να μπορεί να παρευρεθεί, να συμμετάσχει όποιος θέλει: Δημόσια συγκέντρωση / συζήτηση / διαγωνισμός.

Ένας δημόσιος χώρος ορίζεται ως ο χώρος ο οποίος είναι μη ιδιωτικός και ανοιχτός προς όλους χωρίς περιορισμούς. Σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο οι χρήστες κινούνται ελεύθερα έχοντας τη πιθανότητα να κάνουν νέες γνωριμίες. Επιπλέον υπάρχει ποικιλία δημοσίων χώρων. Αυτές είναι οι πλατείες, τα πάρκα, τα άλση, η αυλή μιας δημόσιας βιβλιοθήκης όπως και κάθε άλλη αυλή από δημόσιες υπηρεσίες.

Οι δημόσιοι χώροι αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για τις πόλεις μας.

Παρέχουν στους ανθρώπους πολλές ευκαιρίες να συναντηθούν και να γνωριστούν με άλλα άτομα της κοινότητας. Είναι σημαντικοί γιατί παράγουν κοινωνικότητα. Είναι πολλοί οι παράγοντες που παίζουν ρόλο στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας σε μια πλατεία ή ένα πάρκο, όπως είναι τα αισθητικά της στοιχεία (σιντριβάνια, παγκάκια, ράμπες, φυτεύσεις κλπ), αλλά και η φασαρία από τη κίνηση στους δρόμους μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την κοινωνικοποίηση των ανθρώπων σε αυτούς τους χώρους.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν σε έναν επιτυχημένο σχεδιασμό ενός δημόσιου χώρου, σύμφωνα με το Project for public spaces, ένας σημαντικός παράγοντας είναι η προσβασιμότητα του χώρου. Αυτό περιλαμβάνει το πόσο φιλόξενος και εύκολα προσβάσιμος είναι ο χώρος για τους ανθρώπους. Για παράδειγμα οι πλατείες των πόλεων, αντικατοπτρίζουν την αξία και ποιότητα καθώς και τον χαρακτήρα των πόλεων. Οι πλατείες είναι χώροι κοινωνικοποίησης των ανθρώπων και ανάπτυξης εκδηλώσεων, ενδιαφερόντων και χόμπι. Στις πλατείες δημιουργούνται, είτε τυχαίως, είτε μέσω διαφόρων εκδηλώσεων, νέες φιλίες και σχέσεις αλλά και επαγγελματικές προτάσεις κ.α.

Επιπλέον παρατηρείται πως ο επιλεκτικός, σωστός και καλαίσθητος σχεδιασμός δημόσιων χώρων, μείωσε και μειώνει αισθητά τις κακοποιητικές και παραβατικές συμπεριφορές και δράσεις, κοντά ή μέσα σε αυτούς τους χώρους. Όσον αφορά τους περισσότερο προβαλλόμενους δημόσιους χώρους σε αστικούς ιστούς, οι οποίοι είναι ορθώς επιμελημένοι, αποπνέουν μια καλαίσθητη εικόνα για τη πόλη επιφέροντας έτσι και οικονομική ενίσχυση στην τοπική οικονομία, μέσω των τουριστών που επισκέπτονται αυτούς τους χώρους. Οι παραπάνω διαπιστώσεις έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον των κυβερνήσεων καθώς και των τοπικών αρχών με αποτέλεσμα ολοένα και περισσότερες πόλεις να πραγματοποιούν αναπλάσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους. Μάλιστα τα τελευταία τρία χρόνια έχοντας διανύσει την πανδημία Covid – 19 παρατηρήσαμε έντονα την επιθυμία των ανθρώπων, έπειτα από τον τόσο έντονο εγκλεισμό, να κοινωνικοποιηθούν με άλλα άτομα έστω και από κάποια απόσταση. Φυσικά αυτού του είδους η κοινωνικοποίηση δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αλλού παρά μόνο στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους. Παρατηρήθηκαν φυσικά έντονα τα φαινόμενα ανησυχίας για μετάδοση του ιού, αφού οι περισσότεροι σχεδιασμοί δημόσιων χώρων, ειδικά στην Ελλάδα, δεν είχαν προβλέψει την απαραίτητη απόσταση των καθισμάτων και άλλα πολλά που χρίζουν απαραίτητα για την αποφυγή της υπερ-μετάδοσης μιας πανδημίας.

Σήμερα οι πολίτες είναι θεμιτό να έχουν λόγο και σχεδιαστική άποψη στην δημιουργία των δημόσιων χώρων, καθώς έτσι προάγεται το αίσθημα της δημοκρατίας. Οι προσεγγίσεις που ενθαρρύνουν την συμμετοχή των κατοίκων στον σχεδιασμό των δημόσιων χώρων περιγράφονται στην βιβλιογραφία με ποικίλους όρους όπως tactical urbanism, DIY urbanism, pop-up urbanism. Οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι της περιοχής οφείλουν να καλύπτουν κάθε είδους ανάγκη των κατοίκων της. (Purcell, 2022). Η σημαντικότητα της συμπεριληπτικότητας των χρηστών μιας πλατείας αποτυπώθηκε στην λαϊκή συνέλευση της πλατείας συντάγματος στην Ελλάδα το 2011 :

«Εδώ και πολύ καιρό έχουν ληφθεί αποφάσεις για εμάς, χωρίς να μας συμβουλευτούν. Ήρθαμε στην Πλατεία Συντάγματος (Ελλάδα, 2011)...γιατί ξέρουμε ότι οι λύσεις στα προβλήματά μας μπορούν να δοθούν μόνο από εμάς. Καλούμε όλους τους κατοίκους της Αθήνας...και όλη την κοινωνία να γεμίσουν τις πλατείες και να πάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους. Σε αυτές τις δημόσιες πλατείες θα διαμορφώσουμε μαζί τις διεκδικήσεις και τα αιτήματά μας» (Purcell, 321).

Παρόλο που ο δημόσιος χώρος είναι ένας χώρος που ανήκει σε όλους, στην πραγματικότητα στις σύγχρονες πόλεις, πολλοί χρήστες, όπως για παράδειγμα οι άστεγοι, θεωρούνται ως ανεπιθύμητοι χρήστες.

Στους αναβαθμισμένους ανοιχτούς δημόσιους χώρους οφείλει να είναι διακριτή η ελεύθερη πρόσβαση προς όλους αλλά και η ορατότητα της πραγματικότητας η οποία είναι η απαγόρευση διαμονής σε αστέγους. Αυτή η κατάσταση πραγματοποιείται μέσω της επιθετικής αρχιτεκτονικής, με αποτέλεσμα να κάνουν τους ανοιχτούς δημόσιους χώρους, μέρη τα οποία εκπέμπουν αμήχανα λυπηρά συναισθήματα. Ως αποτέλεσμα έχει να στενεύει ο κλοιός των παραβατικών συμπεριφορών και ο συνωστισμός «ανεπιθύμητων» χρηστών ώστε να αναβαθμιστεί η αισθητική εικόνα των ανοιχτών δημόσιων χώρων (Mitchell, 2022), (Αθανασία Ευαγγελίου, 2020).

Η σύγχρονη οπτική, ουσιαστικά, προβάλλει τον ασφαλή και καθαρό δημόσιο χώρο ως μια εικόνα, όπου θεωρείται «πασέ» και αντιαισθητική η παρουσία «φτωχών» ανθρώπων και καταστάσεων και αποδεκτή η εικόνα ανθρώπων μεσαίας τάξης που απολαμβάνουν τον χρόνο τους παρευρισκόμενοι εκεί. (Mitchell & Staeheli, 2006) Αυτό φυσικά έχει σημαντικό αντίκτυπο και στη πολιτική φύση της εκάστοτε πόλης, καθώς πόλεις οι οποίες δε προάγουν μια καλαίσθητη εικόνα στους δημόσιους χώρους και κυριαρχούν σε αυτούς συμβάντα με διαφωνίες και «φθήνια», δεν αποκτούν προβάδισμα, ούτε οικονομικά, ούτε πολιτικά, σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές τους πόλεις. (Wilson & Swyngedouw (eds.) 2015)

Υπαρξη των δημόσιων χώρων στις πόλεις συνεισφέρει στο να έρθουν σε επαφή άνθρωποι διαφορετικού κοινωνικού, οικονομικού και πολιτιστικού υποβάθρου. Ο δημόσιος χώρος ενός αστικού ιστού/ μιας περιοχής αποτελεί πόλο έλξης των κατοίκων και η πιθανή έλλειψή του θα προκαλούσε μια πολωμένη κοινωνία η οποία θα χωριζόταν σε διάφορα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα (Shaftoe, 5, Arendt, Ποπόσκι, 713).

Σύμφωνα με τους Nahal Sohbaty, , Rivka Weinstock (2017) υπάρχουν τρεις διαστάσεις

Η πρώτη και πιο δυνατή από τις διαστάσεις, που ενισχύεται μέσω των δημόσιων χώρων, είναι η ανθρώπινη επαφή. Στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους οι άνθρωποι συμπεριφέρονται με πανομοιότυπα μοτίβα και μπορούν να αναζητήσουν ή να συναντήσουν συμπεριματικά άτομα, με τα οποία παρουσιάζουν κοινά ενδιαφέροντα. Παραδείγματος χάριν μια τυχαία συνάντηση ορισμένων ατόμων, σε μια υπαίθρια συναυλία μπορεί να δημιουργήσει μια εξαιρετική φιλία. Οι δραστηριότητες άλλωστε είναι αυτές που ενώνουν τους ανθρώπους, αφηρώντας λοιπές διαφορές τους και δημιουργούν έτσι προσωρινούς δεσμούς. Φυσικά οι επαφές αυτές μπορούν να οδηγήσουν στην ενοποίηση μειονοτήτων και κατ' επέκτασιν στη δημιουργία παραβατικών δράσεων και συμπεριφορών.

Η δεύτερη διάσταση αφορά περισσότερο την επαφή των ανθρώπων με τη φυσική, υλική και χρονική διάσταση του δημόσιου χώρου. Τους φέρνει πιο κοντά στα γεγονότα και τον παλμό της πόλης, καθώς ο κάθε άνθρωπος κάνει δικό του το κάθε χωρικό και χρονικό μοτίβο που δημιουργεί, όντας σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο.

Η τρίτη και τελευταία διάσταση αναφερόμενη και ως «συμβολική προβολή» αφορά στη σχέση των ανθρώπων με τις εικόνες γύρω τους στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους, οι οποίες προέρχονται από διαφημιστικές αφίσες και τον τύπο σχεδίασης ενός δημόσιου χώρου. Επιπλέον, συνδέει και τον ενεργό κώδικα ο οποίος αποτελείται από την κατάλληλη συμπεριφορά των ανθρώπων σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο καθώς και το μοτίβο καθημερινότητας τους. Ωστόσο, ο δημόσιος χώρος παρά το γεγονός ότι αφορά τόσο άμεσα τους πολίτες και χρήστες του, δεν τους συμπεριλαμβάνει πλέον με δημοκρατικό τρόπο.

Οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι εδώ και κάποιο διάστημα έχουν εμπορευματοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό. Συγκεκριμένα ελέγχονται πλέον από προγραμματιστές, επενδυτές, μεγαλοστελέχη πολυεθνικών, κυβερνήσεις και την αστυνομία. Αυτό φυσικά φέρνει ως αποτέλεσμα τον διαχωρισμό και όχι την ενοποίηση των ανθρώπων, που έχει ως στόχο ένας δημόσιος χώρος. Στο εξής απευθύνεται σε τουρίστες, καταναλωτές και εργαζόμενους (Nahal Sohbaty, , Rivka Weinstock (2017)).

Παρόλα αυτά οι δημόσιοι χώροι με βάση πολλές έρευνες που έχουν διεξαχθεί ακόμα και σήμερα σχεδιάζονται με βάση ένα πρότυπο μοντέλου ενός καλοστεκούμενου, εύπορου και μεσήλικα άντρα. Συνεπώς οι υπόλοιπες ομάδες όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά, τα ΑΜΕΑ και οι γυναίκες περιθωριοποιούνται και δεν συμπεριλαμβάνονται οι ανάγκες τους στο σχεδιασμό των ανοιχτών δημόσιων χώρων. Με αφορμή λοιπόν τον διαχωρισμό αυτό, οργανώνεται ανάλογα και η παρούσα ερευνητική εργασία.

Superkilen is a 1-km-long urban park created by Danish architects BIG and landscape architects Superflex

ΟΙ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Carmona M., Heath T., Oc T., Tiesdell S: «*Η αντιληπτική διάσταση των δημόσιων χώρων, αφορά, όπως προκύπτει και από το όνομά της, τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο χώρος από τους χρήστες του*».

Doreen Massey « *Οι δημόσιοι χώροι σήμερα πρέπει να αποπνέουν το αίσθημα ότι ανήκουν στους ίδιους τους χρήστες, τους κατοίκους της πόλης*».

Η ανάλυση των ανοιχτών δημόσιων αστικών χώρων γίνεται δύσκολα αντιληπτή και πιο περίπλοκη χάρη στη πολυπλοκότητα και διαφορετικότητα των χρηστών. Ένας δημόσιος χώρος πρέπει να διέπεται από μεταβλητότητα ώστε να διευκολύνει τους χρήστες του. Οφείλει να είναι σχεδιασμένος με τέτοιο τρόπο ώστε να προσαρμόζεται στις διαφορετικές ανάγκες που προκύπτουν από τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες που συναθροίζονται σε αυτόν. Ο σχεδιασμός των ανοιχτών δημόσιων χώρων δεν πρέπει να πέφτει στη παγίδα του να απευθύνεται κυρίως σε μια κοινωνική ομάδα ή να εξυπηρετεί έναν μόνο ρόλο. Ο πολύπλευρος χαρακτήρας ενός δημόσιου χώρου βοηθάει και αναπτύσσει τις σχέσεις μεταξύ των χρηστών του. Όσον αφορά τους χρήστες του, αποτελείται από ανθρώπους που γυρνάνε από τη δουλειά τους και απολαμβάνουν τη φύση και έναν καφέ, καθώς και από τα παιδιά που μόλις τελείωσαν τη σχολική τους ημέρα και βρίσκουν καταφύγιο εκτόνωσης στο «κατώφλι» του δημόσιου χώρου που πλευρίζουν. Οι χρήστες επίσης αποτελούνται και από την 3^η ηλικιακή ομάδα η οποία συγκεντρώνεται σε αυτούς κυρίως πρωινές και μεσημεριανές ώρες, συζητώντας ως επί των πλείστων τα κοινωνικό-οικονομικά και πολιτικά θέματα. Ένας δημόσιος χώρος αποτελεί επίσης πόλο έλξης και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες όπου έχουν την επιθυμία να ξεσκάσουν με μια βόλτα και να ξεφύγουν από την δύσκολη καθημερινότητά τους. Μια ακόμη σημαντική ομάδα της κοινωνίας που επισκέπτεται τους δημόσιους χώρους είναι οι γυναίκες. Συγκεκριμένα νέες μητέρες οι οποίες αντιμετωπίζουν συχνά αντιδράσεις σχετικά με την επιλογή τους να θηλάσουν δημόσια το παιδί τους. Ο δημόσιος θηλασμός αποτελεί σύμφωνα με την επιστήμη ένα από τα πιο σημαντικά στάδια ανάπτυξης του παιδιού αλλά και «δεσίματος» με την μητέρα. Ωστόσο, παρατηρείται πολύ συχνά το φαινόμενο της ελαχιστοποίησης του θηλασμού όταν μια μητέρα βρίσκεται σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο, καθώς θεωρεί ότι το σώμα της εκτίθεται και σεξουαλικοποιείται. Λόγω της έντονης και αυξημένης εργασιακής ρουτίνας των γυναικών, ο θηλασμός εντείνεται όλο και περισσότερο στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους με μητέρες που παίρνουν μαζί τους τα παιδιά στη δουλειά και βρίσκοντας τον κατάλληλο χρόνο στα διαλείμματα τους, τα ταΐζουν σε αυτούς.

Οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι συμπεριλαμβάνουν μια συνέχεια ενός τμήματος της καθημερινότητας που βιώνουν στα σπίτια/ δουλειά τους, οι χρήστες τους. Άλλες φορές γίνονται και οι ίδιοι οι χώροι , σπίτια για τους άστεγους της περιοχής. Ωστόσο κάτι τέτοιο μπορεί να «γεννήσει» τις λεγόμενες «πιάτσες» σε ορισμένους ανοιχτους δημόσιους χώρους. Αυτή η ομάδα αποτελείται από μια μάζα ανθρώπων οι οποίοι θέλει και νιώθει την ανάγκη να οικειοποιηθεί και να κάνει δικό της τον ανοιχτό δημόσιο χώρο. Αυτό φέρνει ως συνέπεια την αποκοπή του χώρου αυτού από τον αστικό ιστό και την υλική και νοηματική του νέκρωση. Η πυκνότητα των κοινωνικών ομάδων στους δημόσιους χώρους έχει αρχίσει και διαμορφώνεται από την παγκοσμιοποίηση και κατανάλωση . Χάρη στη ποικιλομορφία των ωραρίων των καταστημάτων συναντάμε σε έναν κεντρικό δημόσιο χώρο άλλου είδους πυκνότητα στην 3^η ηλικιακή ομάδα το πρωί και άλλη πυκνότητα το βράδυ. Όπως και σε άλλες κοινωνικές ομάδες χρηστών αλλά και παρατηρητών. (Μάκας Ανδρέας, Μιχαηλίδου Δέσποινα)

Οι ανάγκες της κάθε κοινωνικής ομάδας διαφέρουν σε έναν δημόσιο χώρο.

Εμβαθύνοντας ωστόσο, στις ανάγκες που διέπουν τα άτομα με κινητικά και άλλου είδους σωματικά ή ψυχικά προβλήματα (ΑμΕΑ) θα χρειαστεί να προσδιοριστεί αρχικά ο ορισμός της αναπηρίας και συμπεριληπτικά κάποιες μορφές της. Με το τρόπο αυτό θα γίνει αντιληπτό βαθύτερα το πως θα αντιμετωπιστεί σωστά ένας δημόσιος χώρος ως προς τον σχεδιασμό του και θα κατανοηθεί καλύτερα η ανάγκη των ΑμΕΑ να διεκδικούν καθημερινά την δημιουργία δημόσιων χώρων με προσβασιμότητα για όλους. Αναπηρία , λοιπόν, είναι ένας ορισμός εν μέρει υποκειμενικός. Για παράδειγμα, διαφορετικά τον αντιλαμβάνεται τον όρο αυτό ένας γιατρός και αλλιώς ένας παιδαγωγός. (Νικολίτσα Παπαγεωργίου,2020)

Γυναίκες

Γυναίκες

Ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων στις σύγχρονες πόλεις συχνά αποτυγχάνει να λάβει υπόψιν τις διαφορετικές και ποικίλες ανάγκες των γυναικών . Θέτοντας κάποια ερωτήματα όπως εάν η πόλη είναι φιλική ως προς τις γυναίκες και για το πως τους χρησιμοποιούν αλλά και πως αυτοί εξυπηρετούν τις ανάγκες τους, γίνεται αντιληπτό παρακάτω πως η συμπεριληπτικότητα εκλείπει στον Ελλαδικό

χώρο και σχεδιασμό και πως όλες οι δομές είναι σχεδιασμένες βάσει πατριαρχίας. Στην Ελλάδα αυτό συμβαίνει γιατί βρίσκεται στη χαμηλότερη θέση Ευρωπαϊκά σε σχέση με την ισότητα των φύλων.

Έχει καταγραφεί πως οι γυναίκες αφιερώνουν 4 φορές περισσότερο το χρόνο τους στα καθήκοντα της αναπαραγωγικής σφαίρας. Συνεπώς αυτό τις ωθεί να περνούν περισσότερο ανάλογο χρόνο στους ιδιωτικούς χώρους (πχ σπίτι) και όχι ως επί των πλείστων σε δημόσιους χώρους όπως οι πλατείες. Παρόλα αυτά συμβαίνει το εξής παράδοξο, οι γυναίκες αποτελούν το 51% του πληθυσμού στην Ελλάδα.

Επομένως, θεωρείται αλλοπρόσαλλος ο σχεδιασμός τοπίων να είναι διαμορφωμένος με τέτοιο τρόπο ώστε να καταδεικνύει ότι οι γυναίκες και οι ανάγκες τους ανήκουν σε κάποια μειονότητα του πληθυσμού. Παλαιότερα ο άνδρας είχε συσχετιστεί περισσότερο με τον δημόσιο χώρο και την αμειβόμενη εργασία σε αντίθεση με τη γυναίκα που είχε συνδεθεί με τον ιδιωτικό χώρο και τη μη αμειβόμενη εργασία φροντίδας. Ακόμα και σήμερα όμως οι κυρίαρχες αντιλήψεις συνεχίζουν να συνδέουν το γυναικείο φύλο με τις δουλειές του σπιτιού και γενικά με τον ιδιωτικό χώρο . Αυτό φέρνει ως αποτέλεσμα η εικόνα της γυναίκας σε δημόσιους χώρους να αναπαρίσταται ως ένα σεξουαλικό αντικείμενο, με συνέπεια οι γυναίκες να νιώθουν εγκλωβισμό στους ιδιωτικούς χώρους και φόβο να ανταπεξέλθουν στις καθημερινές εξωτερικές δουλειές τους. Άλλωστε το μοντέλο/πρότυπο σχεδίασης για τους δημόσιους χώρους είναι ένας μεσήλικας, εύπορος και καλοστεκούμενος άντρας. Ουσιαστικά αναφερόμαστε σε ανδροκεντρικά σχεδιασμένους χώρους, όπως είναι για παράδειγμα ο Μεγάλος Περίπατος της Αθήνας. Για το λόγο αυτό το φεμινιστικό πρόγραμμα / κίνημα Femmes et Ville επιζητά την ένταξη της ασφάλειας και της καθημερινής ζωής των γυναικών στους δημόσιους χώρους. Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε το 1988 με επικεφαλής την Anne Michaud και αποτελεί πρότυπο στον ασφαλή, πρακτικό και σωστό σχεδιασμό για γυναίκες.

Στα πλαίσια ενός κύκλου εργαστηρίων με τίτλο « ο δημόσιος χώρος της Αθήνας υπό την οπτική του φύλου» της ομάδας Urbana, παρατηρήθηκε από τους συμμετέχοντες πως ο δημόσιος χώρος δεν είναι ένα ουδέτερο πεδίο με ίσες ευκαιρίες για όλες και όλους. Συγκεκριμένα οι παρευρισκόμενες σε αυτό τον κύκλο εργαστηρίων απαρτίζονται από 18 γυναίκες και 2 άντρες. Αυτό αρχικά φανερώνει την ελάχιστη προθυμία του ανδρικού φύλου να κατανοήσει και να ενισχύσει πλήρως την γυναικεία πρόθεση διεκδίκησης της ασφάλειας σε αστικούς δημόσιους χώρους. Επιπλέον, ο δημόσιος αστικός χώρος είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να δίνει προτεραιότητα στα αυτοκίνητα, άρα κατ' επέκταση και στους άντρες. Αυτό εξυπονοείται καθώς οι άντρες όπως προαναφέρθηκε έχουν συνδεθεί άρρηκτα με την αμειβόμενη εργασία. Συνεπώς, χρειάζονται ένα μεταφορικό μέσο για άμεση πρόσβαση στην εργασία τους. Αυτό μας προάγει σε καπιταλιστικές επεκτάσεις και πως η πόλη έχει δημιουργηθεί εν τέλει με βάση τις ανάγκες της οικονομίας και όχι της κάλυψης αναγκών όλων των υποκειμενικότητων. Προχωρώντας στο ψυχολογικό αποτύπωμα που αφήνουν οι δημόσιοι χώροι στις γυναίκες θα λέγαμε πως είναι κυρίως αρνητικών αποχρώσεων. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στο κύκλο εργαστηρίων της Urbana, δήλωσαν, πως πραγματοποιώντας την βόλτα τους σε περιοχές της Αθήνας όπως εκεί στην περιοχή όπου βρίσκεται το Πάντειο πανεπιστήμιο, ένιωσαν ως κυρίαρχο συναίσθημα αυτό του φόβου. Στη συνέχεια διαπιστώνεται παγκοσμίως πως οι γυναίκες ουσιαστικά έχουν κανονικοποιήσει τον φόβο επειδή στις διαδρομές τους, περνάνε συνήθως μόνο από έναν δρόμο και αυτός δείχνει να μην είναι σχεδιασμένος ασφαλώς. Ουσιαστικά το γυναικείο φύλο νιώθει άγχος πέρα από φόβο ειδικά τις νυχτερινές ώρες διασχίζοντας δημόσιους ανοιχτούς χώρους λόγω του ανεπαρκούς φωτισμού και της πυκνής βλάστησης, η οποία δε βοηθάει σε καμία περίπτωση το οπτικό πεδίο.

Συνεπώς, αυτό λειτουργεί ως καταπέλτης στη ψυχολογία των γυναικών και δεν τις εμπνέει να ενδυναμώσουν το ηθικό τους και να διεκδικήσουν μια ισότιμη ευκαιρία σχεδίασης στους δημόσιους χώρους (URBANA,2021).

Επιπλέον, στοιχεία εξίσου παγκοσμίως, δείχνουν ότι οι γυναίκες τείνουν να αισθάνονται περισσότερη ανασφάλεια σε σχέση με τους άντρες και ειδικά οι γυναίκες οι οποίες διαφέρουν από το λευκό καλοστεκούμενο πρότυπο - για ποικίλους λόγους - όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η σεξουαλικότητα τους (LGBTIQ+ κοινότητα), γυναίκες από μεταναστευτικά υπόβαθρα, μεγαλύτερες γυναίκες ή και γυναίκες με αναπηρία.

Η έλλειψη για παράδειγμα φαρδιών δρόμων/μονοπατιών με λωρίδες για διαφορετικές χρήσεις και κοινωνικές ομάδες όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή μητέρες με τα καρότσια τους και η απουσία δημόσιων προσβάσιμων χώρων υγιεινής με εγκαταστάσεις αλλαγής του μωρού, επιδρά προφανώς αρνητικά και στη ψυχολογική όσο και στη σωματική υγεία των γυναικών.

Επεξηγηματικά, η έλλειψη άνετων και επιστρωμένων με κατάλληλα υλικά μονοπατιών, οδηγεί συχνά σε ανεπιθύμητα ατυχήματα με μητέρες στις οποίες για παράδειγμα χαλάει το καρότσι, με αποτέλεσμα και το μωρό να μην ευχαριστηθεί τη βόλτα του αλλά και η μητέρα να νιώσει εγκλωβισμένη, «κολλημένη» και μέλος μειονότητας, στη μέση ενός περιπάτου. Επιπλέον όσον αφορά τους δημόσιους χώρους υγιεινής και το γυναικείο φύλο έχει γραφτεί από τη UNICEF, την WaterAid και το water & sanitation for the urban poor, ένας ολόκληρος οδηγός για δημόσια και κοινοτικά αποχωρητήρια φιλικά ως προς τη σωματική υγιεινή των γυναικών. Συγκεκριμένα οι δημόσιοι χώροι υγιεινής όταν αφορούν το γυναικείο φύλο πρέπει να αποπνέουν ασφάλεια. Δηλαδή να είναι ιδιωτικές όταν το χρειάζεται μια γυναίκα και να παρέχουν είδη υγιεινής που καλύπτουν τις ανάγκες των γυναικών στη καθημερινότητα τους (πχ σερβιέτες, θέσεις αλλαγής μωρού κλπ) Φυσικά, οφείλουν να είναι προσβάσιμες σε όλους συμπεριλαμβανομένου και τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Συνεπώς, γνωρίζοντας την ορθή σχεδίαση χώρων υγιεινής για το γυναικείο φύλο μπορούμε να καταλάβουμε γιατί η έλλειψη τους κυρίως στον Ελλαδικό χώρο χρήζει επικίνδυνη για τη σωματική υγεία των γυναικών (Wateraid,2021).

Τα οφέλη όμως που προσφέρει ένας σωστά δομημένος δημόσιος χώρος μπορούν να ενισχύσουν απίστευτα την σωματική και ψυχική υγεία των γυναικών. Αυτό συμβαίνει, καθώς οι γυναίκες που αθλούνται σε σωστά δομημένους ανοιχτούς δημόσιους χώρους τείνουν να επιστρέφουν με μεγαλύτερη ψυχική ευημερία και διάθεση στις υπόλοιπες δουλειές της καθημερινότητας τους, που όπως αναφέρθηκε παραπάνω τείνουν να είναι αρκετές και απαιτητικές. Επιπλέον, ενισχύεται το ανοσοποιητικό τους σύστημα με αποτέλεσμα μια ευφορία στην σωματική τους κατάσταση καθώς και μείωση των πιθανοτήτων εμφάνισης πιο σοβαρών παθήσεων όπως καρδιαγγειακές παθήσεις, παχυσαρκία και κατάθλιψη. Επιπλέον, η κατάλληλη και σωστή σε ποσοστά φύτευση σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους – χωρίς να περιορίζει το οπτικό πεδίο – προσφέρει απίστευτα οφέλη ψυχικής ηρεμίας. Φυσικά, όταν αποτελείται ένας δημόσιος χώρος από φυτεύσεις οι οποίες έχουν οφέλη και στη σωματική υγεία τότε αναφερόμαστε σε έναν εξαιρετικό συνδυασμό. Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της εγγύτητας ενός ατόμου με τη φύση και της ψυχικής του υγείας και ευεξίας. Μάλιστα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συνιστά ελάχιστη ποσότητα 9 m² ανοιχτού πράσινου χώρου ανά κάτοικο. Επιπλέον, οι χώροι πρασίνου δεν βελτιώνουν μόνο τη ψυχική και σωματική υγεία μας αλλά ενθαρρύνουν με έναν μοναδικό τρόπο την κοινωνικοποίηση των γυναικών και γενικά όλων των ανθρώπων.

ΑμΕΑ

AP/EA

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) αποτελούν σχεδόν το 15% του πληθυσμού παγκοσμίως. Μοιάζει μικρό ως ποσοστό αλλά ουσιαστικά καλύπτει το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου του ανθρώπινου πληθυσμού. Οι ανάγκες τους επιβάλλεται να γίνονται σεβαστές από όλους μας. Στη προκειμένη, κυρίως, από τους σχεδιαστές δημόσιων χώρων. Όλοι οι άνθρωποι σχεδόν είναι ΑμΕΑ κάποια στιγμή της ζωής τους. Άλλοι για όλο το διάστημα του βίου τους Αναφέροντας όμως τις ανάγκες γεννάται το ερώτημα ποιοι πραγματικά απαρτίζουν την κοινωνική ομάδα των ΑΜΕΑ; Ποιες είναι ουσιαστικά οι ανάγκες τους; Στον Ελλαδικό χώρο η λέξη ανάπηρος σημαίνει αυτός που έχει κινητική δυσκολία και τίποτα άλλο. Ωστόσο τα ΑμΕΑ δεν περιορίζονται πραγματικά στον όρο της κινητικής αναπηρίας και μόνο. Τα ΑμΕΑ χωρίζονται με βάση τον Π.Ο.Υ. (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι τα άτομα με βλάβη – μειονεξία τα οποία σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ. είναι «τα άτομα τα οποία διέπονται από ένα είδος απώλειας ή ανωμαλίας μιας ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής δομής ή λειτουργίας (πχ βλάβη στην όραση ή νευρολογική διαταραχή)».. Η δεύτερη ομάδα είναι τα άτομα με ανικανότητα. Συγκεκριμένα «οποιοσδήποτε περιορισμός ή αδυναμία (που προκαλείται από τη βλάβη) της ικανότητας να επιτελούμε μια δραστηριότητα μέσα στα όρια που θεωρούνται φυσιολογικά για τον άνθρωπο». Η Τρίτη ομάδα είναι τα άτομα με αναπηρία. Δηλαδή «πρόκειται για μειονέκτημα του ατόμου να εκπληρώσει τους ρόλους που κρίνονται ως φυσιολογικοί για το συγκεκριμένο άτομο (εδώ λαμβάνονται υπόψη η ηλικία, το φύλο καθώς και κοινωνικό – πολιτιστικοί παράγοντες).» Οι κατηγορίες των ΑΜΕΑ σε σχέση με τη προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων χωρίζονται σε άτομα με δυσκολία σε όραση, αντίληψη, επικοινωνία και με κινητικά προβλήματα.

Όσον αφορά τα δικαιώματα τους με βάση τον ΟΗΕ, το 1918 ψηφίστηκαν 30 άρθρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία εν ολίγοις δηλώνουν την ισότητα μεταξύ των ανθρώπων ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης και άλλων κριτηρίων. Παρόλα αυτά σε όλα αυτά τα κριτήρια δεν συμπεριλαμβάνοντουσαν τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Το 1975 ο ΟΗΕ υπέγραψε δικαιώματα για τα ΑμΕΑ και συγκεκριμένα 13 άρθρα που αφορούσαν τα άτομα αυτά και τη πολιτική και κοινωνική τους δικαιοδοσία. Η UNESCO και η Ισπανική κυβέρνηση διοργάνωσαν ένα συνέδριο όπου συμμετείχαν 103 χώρες και 6 διεθνείς οργανισμοί. Υιοθέτησαν νομοθετικές ρυθμίσεις υπέρ των ΑμΕΑ σε διεθνές επίπεδο, συγκεκριμένα την διακήρυξη SUNDBERG με 16 άρθρα που αφορούσαν την εκπαίδευση, την έρευνα, την τεχνολογία και το πως τα ΜΜΕ θα χειρίζονται τις απόψεις τους για τα ΑμΕΑ (Black Hat, 2022).

Παρατηρώντας καλύτερα υπό το πρίσμα του σχεδιασμού, κάλλιστα θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει τα ΑμεΑ ως τους «εμποδιζόμενους» από το λάθος σχεδιασμό και τους φραγμούς που επεμβαίνουν στη καθημερινή τους ζωή. Αυτό όμως θα αναλυθεί πιο επεξηγηματικά παρακάτω. Ορισμένα από αυτά τα άτομα έχουν ουσιαστικά ιδιαίτερες προσωπικές ανάγκες που δε διαφέρουν πολύ μεταξύ των ΑμεΑ. Όλες αυτές οι ανάγκες όταν δε καλύπτονται σωστά ή και καθόλου από τον σχεδιασμό των δημόσιων χώρων στους οποίους παρευρίσκονται είναι αποδεδειγμένο ότι τους αποτραβάει και τους εμποδίζει στη γενική τους ανάπτυξη, τις επαγγελματικές – ακόμα και προσωπικές – τους επιλογές, με συνέπεια να μειώνει και τη ψυχολογική τους ευημερία.

Έχοντας διανύσει σχεδόν τρία χρόνια επί της πανδημίας Covid – 19 διεξήχθησαν αρκετές έρευνες που αφορούσαν τη ψυχική και σωματική υγεία των ΑμεΑ και πως ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων επηρέασε αυτές. Αποδείχθηκε, λοιπόν, ότι τα ΑμεΑ ήταν και είναι πιο ευάλωτα ως κοινωνικές ομάδες και σωματικά αλλά και ψυχολογικά όσον αφορά την υγεία τους. Συγκεκριμένα στους δημόσιους χώρους τα ΑμεΑ ήταν και είναι πιο πιθανό να προσβληθούν από τον Covid – 19 λόγω της ύπαρξης των λανθασμένα εφαρμοσμένων μέτρων υγιεινής, για παράδειγμα, οι εγκαταστάσεις που αφορούν την απολύμανση χεριών στους δημόσιους χώρους υγιεινής (νιπτήρες, υδραντλίες) είναι συνήθως σωματικά απροσπέλαστες. Άλλος ένας σημαντικός λόγος πιθανής μόλυνσης είναι η απτή επαφή με το περιβάλλον, ώστε να λάβουν πληροφορίες από αυτό και κυρίως από άτομα με οπτικά προβλήματα ή παντελή ανεπάρκεια όρασης (World Health Organization, 2022). Κύριος λόγος που απασχώνονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι το κοινωνικό στίγμα. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες τις περισσότερες φορές που βγαίνουν να απολαύσουν τη βόλτα τους ή να πραγματοποιήσουν μία από τις καθημερινές υποχρεώσεις τους στους δημόσιους χώρους π.χ. σε πλατείες, πάρκα, πεζοδρόμια, τυχάνει να βιώνουν το συναίσθημα της απόρριψης του άγχους και του αποκλεισμού, το οποίο προκαλείται από την λανθασμένη εντύπωση ότι το να έχεις αναπηρία σε κάνει λιγότερο ικανό. Επιπλέον, άλλος ένας λόγος της αρνητικής ψυχολογίας που βιώνουν τα ΑμεΑ ενώ βρίσκονται έξω είναι η διαμόρφωση των δημόσιων χώρων. Συγκεκριμένα οι δημόσιοι χώροι έχουν σχεδιαστεί ως επί των πλείστων από άτομα χωρίς κάποιο είδος αναπηρίας, συνεπώς δεν έχει γίνει αντιληπτό σε αυτούς πως βιώνει ένα άτομο με αναπηρία. Λόγω αυτού ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων κατά κύριο λόγο έχει πραγματοποιηθεί για άτομα χωρίς κινητικά προβλήματα. Για θέματα αναπηρίας μιλάει η ακτιβίστρια Stella Young, η οποία εξήγησε πως τα εμπόδια και προβλήματα που αντιμετωπίζουν στους δημόσιους χώρους τα άτομα με αναπηρία είναι καθαρά κοινωνικά και σχεδιαστικά και ότι καμία θετικότητα δεν θα μπορέσει ποτέ να τα σπάσει. **Δηλώνει χαρακτηριστικά:**

*«κανένα χαμόγελο σε μία σκάλα δεν την έκανε ποτέ
ράμπα, ποτέ το να χαμογελάτε σε μία οθόνη
τηλεόρασης δεν θα κάνει να εμφανίζονται λεζάντες
για άτομα που είναι κουφά, το να στέκεται στη
μέση ενός βιβλιοπωλείου και να εκπέμπεις μία
θετική στάση δεν πρόκειται να μετατρέψει όλα
αυτά τα βιβλία σε γραφή μπράιγ»*

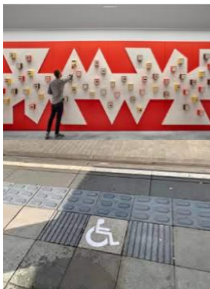
Stella Young, 2021

Ο σωστός σχεδιασμός για την κατασκευή λειτουργικών αστικών χώρων και την κάλυψη των αναγκών των ατόμων με αναπηρία στην πόλη, είναι ο καλύτερος τρόπος για να βγουν τα άτομα με σωματική αναπηρία από την απομόνωση. Η σκέψη για καλύτερο πολεοδομικό σχεδιασμό προήλθε κυρίως στις χώρες στις οποίες επέστρεφαν οι στρατιώτες από τους πολέμους έχοντας πλέον κάποιου είδους σωματική αναπηρία. Στο Ιράν για παράδειγμα αν και τα άτομα με σωματική αναπηρία αποτελούν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, το πρόβλημα δεν έχει λάβει ιδιαίτερη προσοχή. Στη Σουηδία αντιθέτως, οι πολεοδομικές διατάξεις και ο ορθός και προσβάσιμος σχεδιασμός των πόλεων έχουν πραγματοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να καλύπτονται επιτυχώς στα περισσότερα δημόσια μέρη της, οι ανάγκες των ΑμΕΑ (Abdol Aziz Shahraki, 2021). Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, προσδιορίζονται οι επτά καλύτεροι τρόποι με τους οποίους οι πόλεις θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη συνολική προσβασιμότητα. Συγκεκριμένα ο σχεδιασμός των πεζοδρομίων ο οποίος παρέχει έναν εύκολο τρόπο για τα άτομα με αναπηρία να πλοηγούνται από το πεζοδρόμιο στο επίπεδο του δρόμου. Οι περικοπές πεζοδρομίου είναι ιδιαίτερα σημαντικές για άτομα με χαμηλή όραση ή άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια. Χωρίς την περικοπή ενός πεζοδρομίου ένα αναπηρικό καροτσάκι μπορεί να ανατραπεί όταν προσπαθεί να πάει από το πεζοδρόμιο στο επίπεδο του δρόμου και ένα άτομο με χαμηλή όραση μπορεί να εκτιμήσει λάθος το ύψος του κρασπέδου και να πέσει. Άλλος ένας τρόπος έτσι ώστε να επιτευχθεί ένας ομαλός πολεοδομικός σχεδιασμός για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι τα πλακάκια με ανιχνεύσιμο θόλο μαζικής μεταφοράς. Τα πλακάκια αυτά λειτουργούν ως καταλύτες υποδεικνύοντας στα άτομα με ειδικές ανάγκες και συγκεκριμένα στα άτομα με προβλήματα ορατότητας, ότι το πεζοδρόμιο θα γίνει δρόμος. Αυτά τα πλακάκια μπορούν να κατευθύνουν τους πεζούς και να τους ενημερώνουν για το που πρέπει να περπατήσουν ή να επιβραδύνουν και να προσέχουν το περιβάλλον γύρω τους. Επιπλέον, λειτουργούν βοηθητικά στα άτομα τα οποία δεν διαθέτουν κάποιου είδους αναπηρίας και συγκεκριμένα τα βοηθάνε να κρατήσουν μία απόσταση από την άκρη της πλατφόρμας των συγκοινωνιών, ενώ περιμένουν τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Επομένως, ένας τρόπος σχεδιαστικής διατήρησης μιας ιδανικής διαδρομής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι η επισκευή των πεζοδρομίων. Χωρίς την κατάλληλη επίστρωση τα πεζοδρόμια δεν διευκολύνουν την μετάβαση των ΑμΕΑ στις καθημερινές τους υποχρεώσεις ή βόλτες. Τα πεζοδρόμια που γίνονται ανώμαλα ή έχουν σπασμένες περιοχές είναι πολύ δύσκολο για τα άτομα με αναπηρία να πλοηγηθούν, είτε περπατούν είτε χρησιμοποιούν αναπηρικό καροτσάκι.

Για τη βελτίωση της προσβασιμότητας της πόλης, τα πεζοδρόμια θα πρέπει να διατηρούνται πιο αποτελεσματικά. Άλλος ένας παράγοντας που ωφελεί την καθημερινότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι τα τραπέζια των εστιατορίων, τα οποία πρέπει να τοποθετούνται με τέτοια απόσταση μεταξύ τους έτσι ώστε να γίνεται άνετη η διάβαση των ΑμΕΑ όταν περνάνε ενδιάμεσα από αυτά. Σίγουρα ένα ακόμη πολύ βασικό στοιχείο που θα ενισχύσει την προσβασιμότητα στις πόλεις είναι η προσβάσιμη διαβίωση σε κτίρια σύγχρονα ή και μη, μέσω του design τους. Δηλαδή, να τοποθετηθούν ανελκυστήρες στα πολυώροφα δημόσια κτίρια και ράμπες καθώς και ανελκυστήρες. Στη συνέχεια απαραίτητη είναι η ύπαρξη προσβάσιμων δημόσιων χώρων υγιεινής καθώς οι περισσότερες δημόσιες τουαλέτες δεν είναι σχεδιαστικά συμπεριληπτικές κάτι που καθιστά δύσκολη την επίσκεψη τους από ΑμΕΑ. Γενικά, οι πόλεις που επιθυμούν να γίνουν πιο προσιτές στα άτομα με κινητική, και κάθε είδους αναπηρία, θα πρέπει να σχεδιάσουν έναν συγκεκριμένο αριθμό προσβάσιμων λουτρών σε κάθε περιοχή τους. Τέλος, απαραίτητες είναι οι προσβάσιμες συγκοινωνίες. Δηλαδή περισσότερος χώρος στα μέσα μαζικής μεταφοράς, καθώς αυτά απαιτούν χώρο για αναπηρικό καροτσάκι και πάνω απ' όλα υπομονή και σεβασμό σε αυτό το απαιτούμενο κενό σε αυτά και από τους επιβάτες αλλά και από τους οδηγούς (Rush, 2020). Αν συνυπολογιστούν λοιπόν και τα επτά μέτρα που καθιστούν πιο ομαλή τη προσβασιμότητα στους δημόσιους χώρους για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και ληφθεί επίσης υπόψιν η ελλιπής κατάσταση στον δημόσιο σχεδιασμό, στην οποία βρίσκεται ο ελλαδικός χώρος και οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, θα γίνει ακόμα πιο άμεσα αντιληπτό το πως βιώνουν σωματικά και ψυχικά τα άτομα με ειδικές ανάγκες την καθημερινότητα τους έξω στους δημόσιους χώρους.

*Architecture for people with
hearing loss: 6 Design Tips*

*Accessible Public Realm:
Updating Guidance and
Further Research*

ΠΑΙΔΙΑ

ПАТІЯ

Τα παιδιά έχουν διαφορετική οπτική από αυτή των ενηλίκων, συνεπώς βλέπουν και βιώνουν με άλλο τρόπο τους δημόσιους χώρους. Με έναν τρόπο πιο αφελή πιο ζωηρό, αθωο και χαρούμενο. Βέβαια, και οι δημόσιοι χώροι αφορούν κυρίως, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, το μοντέλο ενός λευκού καλοστεκούμενου μεσήλικα άντρα, με αποτέλεσμα τα παιδιά να εκτοπίζονται και να έχουν ως επί των πλείστων πρόσβαση κυρίως στις παιδικές χαρές καθώς θεωρούνται μόνο αυτές κατάλληλες για εκείνα. Αυτό παραβιάζει κατά κάποιο τρόπο τα ανθρώπινα δικαιώματα τους. Σε μια διδακτορική έρευνα της **Jane Wood**, όπου συμμετείχαν 60 παιδιά (ηλικιών 9-12 ετών) στη Σκωτία ερευνήθηκε για το πώς βλέπουν το τοπικό τους και αστικό περιβάλλον τα παιδιά, καθώς και ποιες αλλαγές θα ήθελαν να δουν. Αυτό που αποζητούσαν εν τέλει τα παιδιά και παρουσιάστηκε μέσω αυτής της έρευνας ήταν η αύξηση της πρόσβασης ακόμα και στα παιδιά με ειδικές ανάγκες, καθώς και η ενίσχυση των εμπειριών στη φύση, αλλά και η αύξηση της ποσότητας χρώματος στο αγαπημένο περιβάλλον. Εξίσου σημαντικό για τα παιδιά θεωρήθηκαν και οι αθλητικές εγκαταστάσεις στις οποίες θα μπορούσαν να δουν από κοντά τα αγαπημένα τους αθλήματα, αλλά και να συμμετέχουν σε αυτά. Φυσικά δεν παρέλειψαν να αναφέρουν τοπία όπως κήπους και φάρμες της πόλης όπου εκεί θα μπορούσαν να δουν από κοντά τα αγαπημένα τους ζώα και να εναισθητοποιηθούν επάνω στο ζωολογικό κομμάτι. Επιπλέον, παρατηρήθηκε πως το σχέδιο της πολεοδομικής διάταξης και σχεδίασης των δημόσιων χώρων δεν βοηθάει, κατά κύριο λόγο τα παιδιά. Συγκεκριμένα μοιάζει χαοτικό καθώς το σχέδιο τοπικής ανάπτυξης της πόλης επικεντρώθηκε αμέσως σε οικονομικούς λόγους όπως καθορισμό περιοχών για διαφορετικούς τύπους νέων κατοικιών, ευκαιρίες απασχόλησης και διασφάλιση αποτελεσματικής χρήσης της υποδομής μεταφορών. Μάλιστα, τα παιδιά ανέφεραν στη συγκεκριμένη έρευνά τους τα πάρκα και παιδικές χαρές που απευθύνονται σε αυτά θεωρώντας τα βαρετά, παρόλο που η τοπική αρχή τα είχε ορίσει επισήμως κατάλληλα για παιδιά ηλικίας έως 13 ετών. Κάτι πραγματικά ενδιαφέρον είναι ο τρόπος που διαφορετικά αντιμετωπίζουν και βλέπουν τους αστικούς χώρους τα παιδιά και οι ενήλικες. Για παράδειγμα, οι ενήλικες μπορεί να θεωρούν ότι οι χώροι που έχουν απομείνει είναι εγκαταλελειμμένοι, είναι σπατάλη χώρου, και αντιαισθητικοί, αλλά στα παιδιά παρέχουν άφθονες ευκαιρίες για εξερεύνηση και παιχνίδι. Συνεπώς, όταν απαγορεύεται η είσοδος όχι μόνο στους ενήλικες αλλά και στα παιδιά, αυτό αυτόματα τα περιορίζει και τους προκαλεί έλλειψη φαντασίας καθώς και δημιουργικότητας, η οποία αντλείται μέσα από το παιχνίδι και την εξερεύνηση (Jane Wood, 2020).

Εν μέσω πανδημίας Covid - 19 οι κοινότητες που ζουν στις πόλεις είχαν ολοένα και περισσότερο την επιθυμία για άσκηση, άθληση και βόλτες σε εξωτερικούς χώρους έχοντας παράλληλα την αίσθηση της ασφάλειας όσον αφορά την υγεία τους. Έτσι λοιπόν και τα παιδιά μη βλέποντας τους φίλους τους, ώστε να περάσουν δημιουργικά και ανέμελα την ελεύθερη τους ώρα, επιβάρυναν αρκετά την ψυχολογική τους κατάσταση λόγω πίεσης. Συνεπώς, αυτό οδήγησε μια πληθώρα επιστημόνων όπως αρχιτέκτονες και πολεοδόμους, να ανασυγκροτήσουν και να αναθεωρήσουν το όλο σκεπτικό πίσω από τον σχεδιασμό των πόλεων, πως εν τέλει συνδέεται και θα ήταν η θεμιτή σύνδεση με την σωματική και ψυχική υγεία. Για το λόγο αυτό προτάθηκε ως ιδέα το άνοιγμα «σχολικών δρόμων». Αυτή η κίνηση ωφελεί θετικά στην ψυχική και σωματική υγεία των παιδιών, αφού θα διαθέτουν μια φιλήσυχη «γωνιά» παιχνιδιού συγκεκριμένες ώρες, χωρίς να φοβούνται ούτε τα παιδιά αλλά κυρίως και οι γονείς ότι κάποιος αμάξι μπορεί να τα τραυματίσει. Επιπλέον, αυτό συνεπάγεται και περισσότερη σωματική άσκηση όπως ποδηλασία και περπάτημα συνεπώς και περισσότερα οφέλη στη σωματική υγεία (Ειμι Μπαρνης / Μαρία Βαλ Μάρτιν, 2020).

Are these the most child friendly public spaces?, Child in the City

Cities for Play: Designing streets that prioritise children over cars

Για παράδειγμα, στο σχολείο του **Σέφιλντ** το 2019 οι διοικητικές αρχές σε συνεργασία με αρχιτέκτονες και πολεοδόμους αποφάσισαν το κλείσιμο του σχολικού πολυσύχναστου δρόμου για μια βδομάδα. Το σχολείο εκείνη τη χρονική περίοδο προώθησε το περπάτημα, το ποδήλατο και το σκούτερ. Ενώ παράλληλα, διοργάνωσαν απογευματινές εκδηλώσεις όπως ποδηλασία ή σκούτερ μεταξύ των δύο σχολείων της περιοχής. Μέσα από τη συγκεκριμένη δράση παρατηρήθηκε μέσω μετρήσεων η μείωση ρύπων του αέρα όπως διάφορα σωματίδια και το διοξείδιο του άνθρακα. Αυτοί οι ρύποι έχουν συσχετιστεί με μια σειρά αρνητικών επιπτώσεων στην υγεία για παιδιά και ενήλικες. Μπορούν να προκαλέσουν αναπνευστικές δυσκολίες, καρκίνο του πνεύμονα, εγκεφαλικά επεισόδια και καρδιακές προσβολές και να επηρεάσουν την ανάπτυξη των πνευμόνων των παιδιών. Ωστόσο, γνωρίζουμε από τις μετρήσεις για την ποιότητα του αέρα κατά τη διάρκεια των lockdown του 2020, ότι η μειωμένη κυκλοφορία μπορεί να οδηγήσει σε σταθερά χαμηλότερα επίπεδα διοξειδίου του αζώτου σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό υποδηλώνει ότι οι σχολικοί δρόμοι θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ασφαλείς και πιο υγιείς αστικούς χώρους για τα παιδιά και τις οικογένειές τους (Ειμι Μπαρνς / Μαρία Βαλ Μάρτιν , 2020).

Ο πρώτος, όμως δημόσιος χώρος με τον οποίο έρχεται σε επαφή το παιδί είναι το σχολικό προαύλιο. Σε αυτό όμως παρατηρείται η εξής ανισότητα. Τα αγόρια το καταλαμβάνουν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό καθώς παίζουν μπάσκετ και ποδόσφαιρο- δυο αθλήματα από τα οποία το προαύλιο έχει σχεδιαστεί για αυτά ως επί των πλείστων- και τα κορίτσια παίζουν διάφορα άλλα πιο «ήσυχα» παιχνίδια γύρω γύρω από αυτό. Το αποτέλεσμα είναι τα κορίτσια αλλά και τα αγόρια που προτιμούν πιο ήρεμα παιχνίδια να νιώθουν απομονωμένα και κατ' επέκτασιν στην μετέπειτα ζωή τους, να έχει δημιουργηθεί το αίσθημα της χαμηλής αυτοπεποίθησης. (Αφροδίτη Ντρισμαπίοτη, 2021)

Τα επίπεδα σωματικής δραστηριότητας των παιδιών σε υπαίθριους δημόσιους χώρους έχουν μειωθεί απότομα σε πολλές χώρες .Ωστόσο, η παιδική παχυσαρκία, οι καρδιαγγειακές και οι ψυχολογικές παθήσεις αυξάνονται σημαντικά κάθε χρόνο . Η έλλειψη σωματικής δραστηριότητας είναι μια από τις κύριες αιτίες προβλημάτων υγείας των παιδιών. Σε αυτό φυσικά οφείλεται η ταχεία ανάπτυξη των πόλεων και συνεπώς η συρρίκνωση των δημόσιων χώρων που αφορούν το παιχνίδι και γενικώς την υπαίθρια άθληση (Yu Bao , Ming Gao, Dan Luo και Lord Zhou, 2021).

Sheffield school closed off the roads to parents - and here's what happened, YorkshireLive

School road closure in Sheffield hailed a success, The Stars

ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

TRPITH HAIKIA

Τα ηλικιωμένα άτομα αποτελούν εξαιρετικά σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της γης. Κάτι που δεν έχει συνειδητοποιήσει όμως το υπόλοιπο μέρος του πληθυσμού είναι πως όλοι κάποια στιγμή θα συγκαταλεχθούμε στην ομάδα των ηλικιωμένων. Συνεπώς, ένα σημαντικό ερευνητικό ερώτημα είναι γιατί δεν γίνεται εφαρμόσιμο κάποιο βιώσιμο σχέδιο στον σχεδιασμό δημόσιων χώρων που να αφορά και να καλύπτει τις ανάγκες των ηλικιωμένων ατόμων στον Ελλαδικό Χώρο. Επιπλέον, θα μπορούσε να αναλογιστεί κανείς ότι η ψυχολογία των ανθρώπων ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας και δυσλειτουργιών ή μη, επηρεάζεται άμεσα από τους δημόσιους χώρους και τον σχεδιασμό τους. Μάλιστα, έχει εκτιμηθεί από έρευνες πως έως το 2050 ο πληθυσμός των ατόμων άνω των 60 ετών θα διπλασιαστεί. Και σίγουρα μέχρι στιγμής οι πόλεις σχεδόν σε όλο τον κόσμο δεν είναι πραγματικά προετοιμασμένες σχεδιαστικά όσον αφορά τους δημόσιους χώρους για τη κάλυψη των αναγκών και για τη μείωση των περιορισμών των ηλικιωμένων ατόμων (AGE Platform Europe, 2020).

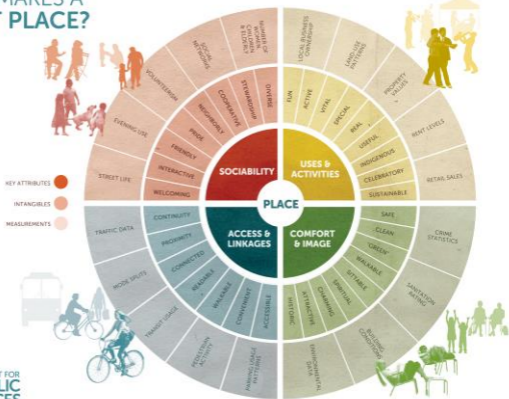
Μια έκθεση που πραγματοποιήθηκε και δημοσιεύτηκε από το **HelpAge International**, μελέτησε και εντόπισε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι στους δημόσιους χώρους και στα αστικά περιβάλλοντα, κάνοντας κάποιες υποδείξεις για τις κυβερνήσεις και τους πολεοδόμους για το πως θα έπρεπε να είναι ορθά σχεδιασμένες και για τη 3η ηλικία οι πόλεις μας. Η έκθεση αυτή υποστηρίζει πως οι αστικοί χώροι και η αστική ανάπτυξη πρέπει να εξασφαλίζει χώρους στις πόλεις χωρίς αποκλεισμούς για τα ηλικιωμένα άτομα. Η πεποίθηση ότι οι γυναίκες και άνδρες μεγάλης ηλικίας ζουν πιθανώς σε αγροτικές περιοχές, όπως χωριά, δεν ισχύει και καταρρίπτεται, αφού από τους 500 εκατομμύρια ανθρώπους ηλικίας 65+ ζουν σε πόλεις και μάλιστα οι 289 εκατομμύρια από αυτούς σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Επιπλέον, η ανάπτυξη των πόλεων έχει δώσει βάση κυρίως στον σχεδιασμό δρόμων για τη κυκλοφορία των οχημάτων, αποθαρρύνοντας έτσι τους πεζούς να βγουν έξω να περπατήσουν στους δημόσιους χώρους. Συνεπώς, αυτό περιορίζει σε σημαντικό βαθμό τη συμμετοχή ηλικιωμένων ατόμων στη καθημερινότητα της κοινότητας οδηγώντας τους έτσι στην κοινωνική απομόνωση και συνεπώς σε ένα πρότυπο καθιστικής ζωής το οποίο καταλήγει να εμφανίζει σωματικά και ψυχικά προβλήματα όπως η παχυσαρκία και η κατάθλιψη. Επιπλέον, η αυξημένη χρήση οχημάτων επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα του αέρα. Αυτό οδηγεί σε ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία αυξάνει τα ποσοστά μη μεταδοτικών ασθενειών, κυρίως πνευμονολογικών, με αποτέλεσμα να σκοτώνει 7 εκατομμύρια ανθρώπους κάθε χρόνο και συνεπώς επηρεάζει και τους ηλικιωμένους ανθρώπους, όπου λόγω της μείωσης της πνευμονικής λειτουργίας τους αφήνει πιο ευάλωτους.

Φτάνοντας λοιπόν όλο και περισσότεροι άνθρωποι σε μεγάλη ηλικία στις πόλεις αυξάνεται συνεπώς και ο αριθμός ατόμων με άνοια. Αυτό δημιουργεί μια κατάσταση χασοτή η οποία λειτουργεί αποπροσανατολιστικά για αυτά τα άτομα, με συνέπεια να χάνονται και να ξεχνιούνται ακόμα και σε οικεία μέρη. Συνεπώς, ο αστικός σχεδιασμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και αντίκτυπο στα ηλικιωμένα άτομα με άνοια, καθώς παρόμοια διάταξη δρόμων με συστήματα πλέγματος και κακή ορατότητα μπορεί να είναι προβληματική. Επιπλέον, ο λάθος σχεδιασμός αστικών χώρων σε πόλεις που συχνά προβαίνουν σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, όπως ο σεισμός για παράδειγμα, έχει πολύ σημαντικό αντίκτυπο στα ηλικιωμένα άτομα αφού όταν βγαίνουν λόγω σεισμού από τα σπίτια τους στους δημόσιους χώρους αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω του κακού και ελλιπού σχεδιασμού στους αστικούς δημόσιους χώρους.

Στα άτομα της 3^{ης} ηλικίας επηρεάζεται και η ψυχική αλλά και η σωματική υγεία μέσω του σχεδιασμού των δημόσιων χώρων, εξίσου στον ίδιο βαθμό. Συγκεκριμένα, οι νευροψυχιατρικές διαταραχές αφορούν το 66% της συνολικής αναπηρίας ηλικιωμένων ατόμων. Ουσιαστικά οι ηλικιωμένοι είναι πιο πιθανό να πάθουν άνοια όσον αφορά τις νευροψυχιατρικές διαταραχές. Έρευνες έχουν παρουσιάσει ότι ως το 2050 θα έχουν τριπλασιαστεί τα άτομα με γεροντική άνοια κάτι που ήδη -πόσο μάλλον τότε- έχει επηρεάσει σημαντικά τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας (Ignacio Foyatier,2021).

WHAT MAKES A GREAT PLACE?

CITIES FOR ALL

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Επιτυχημένα παραδείγματα ανοιχτών δημόσιων χώρων
σε πόλεις του εξωτερικού.

Στο προηγούμενο μέρος αναλύθηκαν οι ανάγκες της κάθε ομάδας και δόθηκε έμφαση στις ελλείψεις που επικρατούν στην Ελλάδα στον δημόσιο σχεδιασμό και πως αυτή επιδρά πολύ σημαντικά στην σωματική και ψυχική υγεία τους. Στη συνέχεια αυτού, το μέρος III επικεντρώνεται στο να αναλύσει διάφορα επιτυχημένα παραδείγματα στην Ελλάδα τα οποία ωφελούν με ποικίλους τρόπους τη σωματική και ψυχική υγεία των τεσσάρων ομάδων. (Γυναίκες, παιδιά, ΑμΕΑ, ηλικιωμένοι). Συγκεκριμένα, αρχικά αναφέρεται στους δημόσιους χώρους που καλύπτουν τις ανάγκες ως επί των πλείστων του γυναικείου φύλου, δεύτερον στα ΑμΕΑ, τρίτον στα παιδιά και τέλος στους ηλικιωμένους.

Ο σχεδιασμός των πόλεων έχει βασιστεί στο ανδρικό πρότυπο και σχεδιάζονται από αυτούς, συνεπώς εκλείπουν πολλά χαρακτηριστικά που βοηθούν στην ομαλή διάνυση της γυναικείας καθημερινότητας, η οποία διαθέτει περισσότερη φροντίδα από αυτή του άντρα ως επί των πλείστων. Τα αποτελέσματα αυτής της ανισορροπίας είναι εμφανή σε όλες τις πόλεις: σκοτεινά, κακώς φωτισμένα περάσματα, ψηλοί τοίχοι που ευνοούν το αίσθημα εγκλεισμού και ανασφάλειας ή γειτονίες με δρομολόγια δημόσιων συγκοινωνιών που δεν εξυπηρετούν τα γυναικεία δρομολόγια, τα οποία συνήθως περιλαμβάνουν περισσότερη φροντίδα και ευθύνες. Όταν η ιδέα για τον σχεδιασμό δημοσίων χώρων που οραματίζεται κανείς, την υλοποιεί χωρίς να έχει βιώσει ο ίδιος τις εμπειρίες και ανάγκες της κάθε κοινωνικής ομάδας, τότε είναι όλο και πιο πιθανό είναι να δημιουργηθεί κάποιο λάθος που δε θα ευνοεί τις ανάγκες τους πραγματικά. Αυτό για παράδειγμα συμβαίνει, όταν ένας άντρας σχεδιάζει για χιλιάδες γυναίκες. Αλλά μερικές πόλεις σε όλο τον κόσμο έχουν αρχίσει να υιοθετούν γυναικείες επιτροπές στα αστικά τους έργα για να προσθέσουν ένα γυναικείο όραμα στις πόλεις. Στην **Umeå**, λοιπόν, μια σουηδική πόλη, οι υπεύθυνοι για την ισότητα των φύλων Dalén και Linda Gustafsson αξιολογούν τις αποφάσεις αστικής πολιτικής και σχεδιασμού – από το σχεδιασμό νέων πάρκων και τα έργα στέγασης έως την ανάπτυξη ενός νέου ποδηλατοδρόμου – για να διασφαλίσουν ότι καλύπτουν επίσης τις ανάγκες των γυναικών που θα χρησιμοποιήσουν την υποδομή.

Επίσης, σύμφωνα με τους αρχιτέκτονες, ο σχεδιασμός για γυναίκες βοηθά στη δημιουργία μιας αίσθησης του ανήκειν και της ασφάλειας που κάνει τους ανθρώπους από διαφορετικές γενιές και διαφορετικά υπόβαθρα να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι. Η Umeå έχει ένα προβάδισμα όσον αφορά τον επανασχεδιασμό των πόλεων για γυναίκες: από το 1978, μια επιτροπή ισότητας των φύλων σταθμίζει τις πολιτικές της διοίκησης των πόλεων από την άποψη του φύλου. Η προσέγγιση της Umeå έχει τραβήξει την προσοχή των αστικών σχεδιαστών και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής σε όλη την Ευρώπη και το 2019 η πόλη επιλέχθηκε ως ο κύριος εταίρος στο δίκτυο Gendered Landscape που διοργανώθηκε από το URBACT, ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν επίσης μικρές ενέργειες όπως η σηματοδότηση διασταυρώσεων πεζών με προειδοποιητικές πινακίδες που απεικονίζουν έναν άνδρα και μια γυναίκα αντί να χρησιμοποιούν πάντα το ανδρικό σύμβολο, εκτός από την ονομασία πλατειών, σχολείων και μνημείων από γυναικείες μορφές (η συντριπτική πλειονότητα ονομάζονται από άνδρες). Ο σχεδιασμός με γνώμονα τις γυναίκες είναι επίσης θετικός για τον πλανήτη όσον αφορά την κλιματική και περιβαλλοντική ισορροπία. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι γυναίκες, ιδιαίτερα στις φτωχότερες οικογένειες, είναι πιο ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στην Umeå, οι διαχειριστές υποστηρίζουν ότι τα μέτρα που στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φύλο για να διασφαλιστεί ότι οι γυναίκες δεν επηρεάζονται δυσανάλογα. Επισημαίνουν επίσης ότι η ιεράρχηση της ισότητας των φύλων μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Σε πόλεις ισότητας των φύλων, οι εκπομπές θα μειωνόταν δραματικά επειδή οι γυναίκες κάνουν πιο βιώσιμες επιλογές από τους άνδρες, λέει ο Gustafsson (Marilia Matoso, 2022).

*A street crossing in Umeå flagged by signs depicting a man and a woman |
Giovanna Coi/POLITICO*

*Linda Gustafsson, gender equality officer in
Umeå | Giovanna Coi/POLITICO*

Το δεύτερο παράδειγμα όπου επιτυγχάνει της χρήσης του ως προς τη κάλυψη των αναγκών των ΑμεΑ είναι μια ολόκληρη πόλη καθώς βραβεύτηκε το 2022 ως η πιο προσβάσιμη πόλη της Ευρώπης και είναι το **Λουξεμβούργο**. Στη πόλη αυτή αποφασίζουν όλοι για τον σχεδιασμό και μετέχουν σε αυτόν, συνεπώς μέσα στην ομάδα αυτή βρίσκονται και άτομα με ειδικές ανάγκες. Η πόλη αυτή έχει διαμορφώσει με τέτοιο τρόπο το αστικό τοπίο της ώστε να είναι απόλυτα προσβάσιμο από όλα τα άτομα με αναπηρία (ό,τι αναπηρία και αν έχουν). Συγκεκριμένα, διαθέτει λεωφορεία χαμηλού ορόφου εξοπλισμένα με ράμπες όπου υπάρχουν σε όλη την πόλη, καθώς και οπτικές και ηχητικές ανακοινώσεις στα λεωφορεία και στις στάσεις λεωφορείων. Επίσης, έχουν τοποθετηθεί στα σωστά σημεία κόκκινα φώτα με ηχητικά σήματα και πεζοδρόμια με κατάλληλες πλακοστρώσεις/σημάνσεις και ράμπες. Η πόλη συμβουλεύεται τακτικά τους πολίτες της με αναπηρία, για να διασφαλίσει ότι η δράση της έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Επιπλέον, τα άτομα με αναπηρία συμβάλουν ενεργά και στις πολιτικές αποφάσεις αφού έχουν φροντίσει οι πολιτικοί στις βασικές συνεδριάσεις του συμβουλίου να υπάρχουν διαθέσιμες οι προτάσεις στη νοηματική γλώσσα, εκτός από τη προφορική γλώσσα. Το βραβείο απονεμήθηκε στην τελετή απονομής του βραβείου Access City από την Ευρωπαϊκή Επίτροπο για την Ισότητα, Helena Dalli, η οποία είπε:

«Φανταστείτε ότι θέλετε να πάρετε ένα λεωφορείο, αλλά δεν μπορείτε να επιβιβαστείτε σε αυτό. Ή ότι το παιδί σας δεν μπορεί να παίξει με άλλα παιδιά επειδή η παιδική χαρά δεν είναι προσβάσιμη. Η προσβασιμότητα κάνει πραγματική διαφορά στην καθημερινή ζωή. Πρόκειται για αυτονομία και ισότητα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο με το Access City Award αναγνωρίζουμε τις προσπάθειες να γίνουν οι πόλεις πιο προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Συγχαίρω τη φετινή νικήτρια, την Πόλη του Λουξεμβούργου, για τη δέσμευσή της για ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία» (Kelsey E. Thomas, 2017).

#EUAccessCity

Luxembourg City wins 2022 Access City Award for becoming more accessible to persons with disabilities, Employment, Social Affairs & Inclusion

Luxembourg best city for disabled travellers: UK site

Περνώντας στο τρίτο επιτυχημένο παράδειγμα, το οποίο αφορά τα παιδιά, διαπιστώνεται πως η ανάλυση του αστικού κέντρου είναι απαραίτητη για την βελτιστοποίηση και κατανόηση των προβλημάτων και αναγκών των παιδιών που ζουν σε αυτό. Επειδή υπάρχει διαφορά ηλικίας. Τα μικρότερα παιδιά αφορούν περισσότερο τον χώρο γύρω από το σπίτι και μέσα σε αυτό, ενώ τα μεγαλύτερα παιδιά αφορούν μεγαλύτερο χώρο όπως αυτόν της γειτονιάς, τον δρόμο και το χώρο του σχολείου. Συνεπώς περνώντας στο τρίτο επιτυχημένο παράδειγμα, όπου αφορά τα παιδιά θα αναφερθούμε σε τρεις πόλεις: το **Detroit**, στο **Bristol** και το **Rotterdam**. Όσον αφορά το Detroit των Ηνωμένων Πολιτειών, λαμβάνει χώρα μια πρωτοβουλία της Μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης KaBOOM, το Playful City, που έχει ως σκοπό να φέρει ισορροπία και κινητικότητα στη καθημερινότητα των παιδιών που ζουν στις πόλεις. Λειτουργεί ως πλατφόρμα και φέρνει στο προσκήνιο τη κατανόηση που πρέπει να υπάρχει για την αναγκαιότητα του παιχνιδιού για τα παιδιά μέσα σε μια κοινότητα. Έτσι προσπαθούν να δημιουργήσουν πολλές παιδικές χαρές κοντά σε σπίτια οικογενειών, έτσι ώστε το παιχνίδι να γίνει πιο προσιτό σε ένα ασφαλέστερο περιβάλλον. Ακόμη, στη πόλη Bristol της Μεγάλης Βρετανίας έχει ξεκινήσει ένα εγχείρημα από δύο γονείς το 2007-8, το οποίο εξασφαλίζει στα παιδιά της γειτονιάς ένα ασφαλέστερο εξωτερικό περιβάλλον για παιχνίδι, χωρίς τον κίνδυνο των αυτοκινήτων. Αυτό το πρόγραμμα έχει βοηθήσει τα παιδιά με το να περνούν περισσότερο χρόνο έξω, έχει αυξήσει τα επίπεδα δραστηριότητας τους, έχει αναπτύξει την ομαλότερη κοινωνικοποίησή τους.

Οι γονείς μπορούν μέσω του επίσημου ιστότοπου (playingout.net) να κλείσουν τους δρόμους της γειτονιάς τους για λίγες ώρες μέσα στην εβδομάδα. Τέλος, στο Rotterdam της Ολλανδίας, έχει εφαρμοστεί μια στρατηγική λειτουργίας της πόλης, η οποία επικεντρώνεται στη σωστή οικοδόμηση των σπιτιών με βάση τις ανάγκες των παιδιών, σε δημόσιους χώρους για εξωτερικό παιχνίδι, εκτεθειμένους στον ήλιο με πολύ πράσινο και σωστή φωταγώγηση. Άλλες εγκαταστάσεις αποτελούν τουλάχιστον ένα ολόημερο σχολείο σε κάθε περιοχή και σωστά μέτρα ασφαλείας στο σχολικό περιβάλλον. Τα ρεύματα κίνησης στην πόλη αφήνουν ξεχωριστό χώρο για τα παιδιά, ενθαρρύνοντας τα να εξερευνήσουν τη πόλη με ασφάλεια. Επίσης, υπάρχουν απλουστευμένες πινακίδες στο δρόμο, για να μπορούν τα παιδιά να τις κατανοούν καλύτερα και να μαθαίνουν σχετικά με τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας της πόλης τους (Bernard van Leer Foundation, 2018).

Tempe is once again recognized by KaBOOM! as a Playful City USA community for its commitment to keeping kids active through accessible playspaces and youth sports programs.

playful
city
usa®

KaBOOM! National Campaign for Play

Το τέταρτο επιτυχημένο παράδειγμα που αφορά τους ηλικιωμένους, βρίσκεται στη πόλη **Χάγη** στην Ολλανδία, και συγκεκριμένα στη πιο πολυπολιτισμική συνοικία της, στο Laak, όπου τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται προσπάθειες για τη διευκόλυνση της καθημερινότητας των ηλικιωμένων ατόμων. Όψεις αυτής τη προσπάθειας αποτελούν: θέσεις parking έξω από super market για ηλικιωμένους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, φαρδιοί διάδρομοι μέσα στα μαγαζιά, η δυνατότητα ενοικίασης “canta”, δηλαδή μια υπηρεσία που προσφέρει ο δήμος με ένα διαθέσιμο μικρό αυτοκίνητο, ειδικά διαμορφωμένο για τη μετακίνηση ηλικιωμένων που δεν μπορούν πλέον να οδηγήσουν, διεξαγωγή εκδηλώσεων φιλικών προς τους ηλικιωμένους σε ασφαλείς χώρους, ύπαρξη ανελκυστήρων σκάλας σε σπίτια για τους ηλικιωμένους ενοίκους που δεν μπορούν να ανέβουν τις σκάλες. Επιπλέον στη Χάγη, υπάρχουν πολλά παγκάκια στον αστικό χώρο και σε πάρκα για να κάνουν μια στάση οι ηλικιωμένοι. Όλες οι υπηρεσίες υγείας βρίσκονται συγκεντρωμένες σε ένα συγκεκριμένο κτίριο στο κέντρο της πόλης για τη μείωση των μετακινήσεων των ανθρώπων μεγαλύτερης ηλικίας. Τέλος, υπάρχουν παντού στα πεζοδρόμια ράμπες για τρίκυκλα σκούτερ και αναπηρικά καροτσάκια και στο εσωτερικό των περισσότερων κτιρίων βρίσκονται αντιολισθητικές μοκέτες.

Monitor Age-friendly City The Hague, AFEDEMY

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

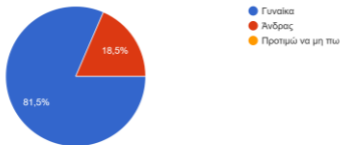
Με αφορμή ένα ερωτηματολόγιο που διεξάχθηκε ηλεκτρονικά, στα πλαίσια της παρούσας ερευνητικής, το οποίο διήρκησε δύο εβδομάδες (2 Ιανουαρίου 2023- 16 Ιανουαρίου 2023) και αφορούσε τα επιτυχημένα παραδείγματα δημόσιων χώρων στην Ελλάδα, διεξάχθηκαν ως συμπεράσματα τα εξής:

1) Οι απαντήσεις ήταν 27. Αρχικά το κοινό που απάντησε ως επί των πλείστων άνηκε στο γυναικείο φύλο. Συγκεκριμένα το 81.5% ήταν γυναίκες , και το 18.5% άνδρες. Η κυρίαρχη ηλικία κυμαινόταν στα 18-25 έτη ενώ οι περισσότεροι που απάντησαν διαμένουν στα Ιωάννινα.

2) Όσον αφορά το γυναικείο φύλο οι απαντήσεις ήταν σχετικά οι αναμενόμενες, συγκεκριμένα απάντησαν πως η ασφάλεια στους δημόσιους χώρους τις πρωινές /μεσημεριανές/ βραδινές ώρες είναι μέτρια. Επιπλέον αναφέρουν στην επόμενη ερώτηση πως μέσω του σχεδιασμού διακρίνουν καταπίεση και όχι ισοτιμία :

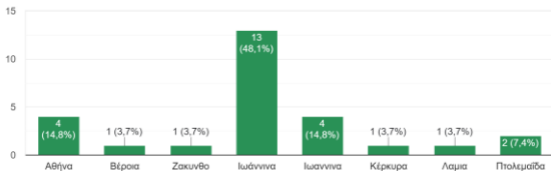
Προσδιορίζετε ως;

27 απαντήσεις

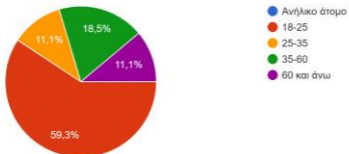
Σε ποια πόλη της Ελλάδας κατοικείτε;

27 απαντήσεις

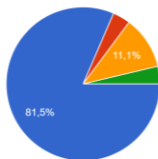
Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

27 απαντήσεις

Ανήκετε σε κάποια απο τις παρακάτω κατηγορίες; (Αν ναι, συνεχίστε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου)

27 απαντήσεις

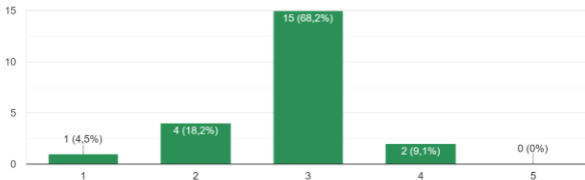

- Γυναίκα
- ΑμΕΑ
- Ηλικιωμένο άτομο
- Παιδί (οι απαντήσεις θα δικαιπερευθούν/ εγκριθούν μέσω των γονέων)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Θεωρείτε ότι υπάρχει ασφάλεια στους δημόσιους χώρους τις πρωινές/μεσημεριανές/βραδινές ώρες;

22 απαντήσεις

Η κοινωνία καταπιέζει με διάφορους τρόπους τις γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες. Στους δημόσιους χώρους πιστεύετε/νιώθετε ότι μεταφράζεται κάποια πίεση στις γυναίκες μέσω του σχεδιασμού? Εάν **"Ναι"**, απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο πως το διακρίνατε. Εάν όχι, απλώς απαντήστε **"Όχι"**.

19 απαντήσεις

Όχι
Όχι
Ναι
Η παρενόχληση των γυναικών σε δημόσιους χώρους κυρίως τις βραδινές ώρες είναι εντονότερη και θα έπρεπε ο σχεδιασμός τους να παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια
Ναι, λόγω ανεπάρκειας ικανοποιητικού φωτισμού στους δημόσιους χώρους. Και έλλειψης ειδών υγιεινής στις δημόσιες τουαλέτες
ναι
Με την έλλειψη επαρκούς φωτισμού αυξάνεται ο φόβος κάποιας επίθεσης
Ναι

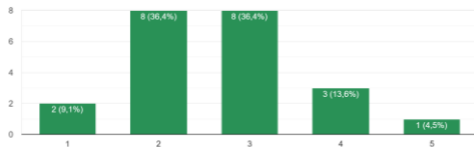
Τι θεωρείτε προβληματικό/ελλειμματικό στους δημόσιους χώρους για τις ανάγκες και την σωματική/ψυχική υγεία σας?

16 απαντήσεις

Ελλειψη πρασίνου
Καλύτερος φωτισμός, περισσότερο πράσινο, χώροι εξυπηρέτησης δημοσίου θηλασμού με ασφάλεια, αραιή φύτευση
σπασμένα πλακάκια που μπορεί να γλιστρήσεις εαν φοράς ψηλά παπούτσια. φόβος να περπατήσεις σε πάρκα με πυκνή βλάστηση και λίγο φωτισμό
Δεν υπάρχουν αρκετοί ελεύθεροι, δημοσιο-υγιείς χώροι -ιως επειδή πλέον τους διεκδικούν καταστήματα και επιχειρήσεις για να τους χρησιμοποιήσουν για εμπορικό σκοπό -
Κακή συντήρηση υποδομών (σπασμένα πλακάκια στα πεζοδρόμια κτλ)
Ελλειψη κοινόχρηστων πράσινων χώρων
Ελλειψη μεγάλων εκτάσεων πρασίνου, μεγάλες σε μήκος διαδρομές, εύκολη πρόσβαση στην εξοχή
Ελλειψη τουαλέτας ή δομών για αλλαγή πανας σε παιδιά

Πιστεύετε/παρτηρείτε/νιώθετε πως χαλαρώνετε στους δημόσιους χώρους;

22 απαντήσεις

Ποια από τις παρακάτω ανάγκες έχετε παρατηρήσει να καλύπτεται ως επί των πλείστων από τους δημόσιους χώρους για τις γυναικείες ανάγκες σας;

20 απαντήσεις

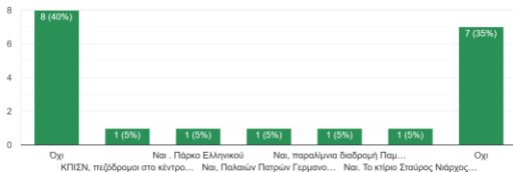
Έχετε υποστεί επίθεση ή κάποια τραυματική εμπειρία ή τραυματισμό εσείς ή κάποια θηλυκότητα στον κύκλο σας, σε δημόσιο χώρο στην Ελλάδα; Εάν **"Ναι"**, κατονομάστε τον (που βρίσκεται/σε ποια περιοχή, το όνομα του/την κατηγορία του). Εάν όχι, απλώς απαντήστε **"Όχι"**

19 απαντήσεις

Όχι
Ναι, φιλικό μου πρόσωπο, γυναίκα, σε κακοφωτισμένο δρόμο στην πόλη της Θεσσαλονίκης
Μια φίλη μου στον δρομο την έπιασε ένας διαβάτης. Στη περιοχή γαλατσίου. σε δημόσιο δρόμο. Υπήρχε έλλειψη φωτισμού
Όχι
Ναι
Στην Αθήνα συχνά να μας ακολουθούν βραδινές ώρες
Ναι προσπάθησε να με προσεγγίσει βίαια ένας άγνωστος άντρας
Ναι. Catcalling.
Ναι. κυρίως σε πλατείες και κεντρικούς δρόμους κατά τις βραδινές ώρες

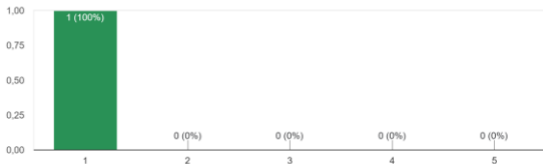
Έχετε ανακαλύψει κάποιον δημόσιο χώρο στην Ελλάδα που να καλύπτει τις ανάγκες σας, να είναι ασφαλής για εσάς όλες τις ώρες της ημέρας και ν... κατονομάστε τον. Εάν, όχι, απλώς γράψτε "Όχι".

20 απαντήσεις

Θεωρείτε ότι έχετε εύκολη και ομαλή πρόσβαση σε δημόσιους χώρους στην Ελλάδα;

1 απάντηση

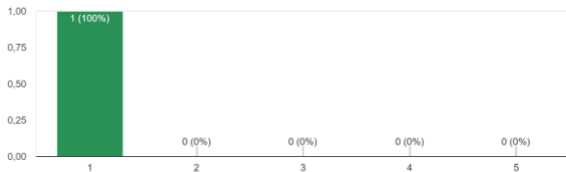
Τι πιστεύετε ότι θα έπρεπε να αλλάξει/προστεθεί στους δημόσιους χώρους ώστε να είναι περισσότερο προσβάσιμοι στα άτομα με ειδικές ανάγκες;

1 απάντηση

Πρέπει να αλλάξουν όλα!
Πανω απο ολα ομως η νοτροποια των ανθρωπων!

Οι δημόσιοι χώροι στην Ελλάδα πιστεύετε καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες

1 απάντηση

Νιώθετε ευχαρίστηση/χαλάρωση/ασφάλεια/άνεση όταν βρίσκονται σε έναν δημόσιο χώρο στην Ελλάδα;

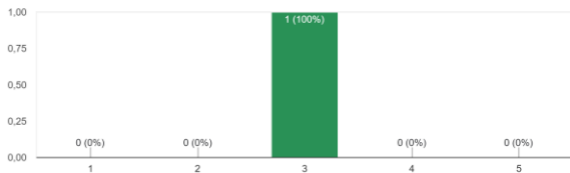
Εάν **"Ναι"**, κατονομάστε τον. Εάν όχι, απλώς γράψτε **"Όχι"**.

1 απάντηση

Όχι!

Ποσό συχνά γίνεται ως επιλογή σας να κάνετε επαγγελματικές ή προσωπικές συναντήσεις σε δημόσιους χώρους;

1 απάντηση

Έχει συμβεί κάποιο ατύχημα σε δημόσιο χώρο λόγω του σχεδιασμού, σε εσάς ή σε κάποιο γνωστό σας πρόσωπο που ανήκει εξίσου στη κατηγορία των ΑμΕΑ;

Εάν **"Ναι"**, κατονομάστε αυτόν τον χώρο, εάν όχι, απλώς γράψτε **"Όχι"**.

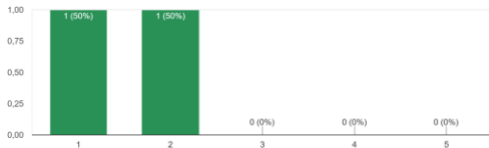
1 απάντηση

Όχι

ΑΤΟΜΑ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

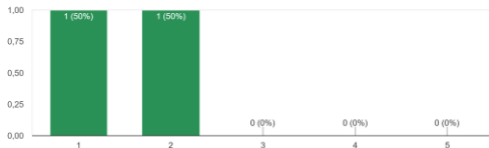
Θεωρείτε ασφαλής ως προς τη σωματική και ψυχική υγεία των ηλικιωμένων, τη σχεδίαση των δημόσιων χώρων στην Ελλάδα?

2 απαντήσεις

Θεωρείτε προσβάσιμους τους δημόσιους χώρους σε ηλικιωμένα άτομα με προβλήματα κινητικότητας ή άλλων ψυχικών/νευρολογικών ασθενειών?

2 απαντήσεις

Θεωρείτε πως οι αστικοί δημόσιοι χώροι στην Ελλάδα παρέχουν κατάλληλες υποδομές για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων για εσάς;

Εάν **"Ναι"**, κατονομάστε τους χώρους αυτούς (τοποθεσία, όνομα σημείου). Εάν όχι, απλώς γράψτε **"Όχι"**

2 απαντήσεις

όχι

Όχι

ΠΑΙΔΙΑ

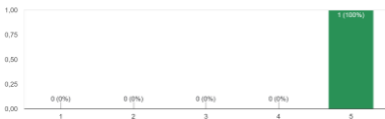
Νιώθει ασφάλεια για την σωματική ακεραιότητα του και ψυχική ευημερία όταν επισκέπτεται μια παιδική χαρά;

1 απάντηση

Αλληλεπιδρά με ευχαρίστηση με τον περιβάλλοντα χώρο?

1 απάντηση

Καλύπτει ο εξωτερικός χώρος τις ανάγκες του ευρύτερα? Αν ναι, απλώς γράψτε **"Ναι"**. Αν **"Όχι"** πείτε γιατί?

1 απάντηση

Ναι

Έχει υπάρξει κάποιος σοβαρός τραυματισμός εξαιτίας κάποιου παιχνιδιού (κούνια, παγκάκι, τσουλήθρα) που ανήκει στο δημόσιο χώρο ή εξαιτίας της κακής σχεδίασης του χώρου?

1 απάντηση

Όχι

Ποιος δημόσιος χώρος είναι περισσότερο επιθυμητός για επίσκεψη; Και γιατί; Κατονομάστε τον παρακάτω:

1 απάντηση

Κούνιες και πάρκα σκειτμπορντ

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις παραπάνω απαντήσεις είναι πως δεν υπάρχει πράγματι συμπεριληπτικός σχεδιασμός και πως οι άνθρωποι δεν διεκδικούν ενεργό ρόλο στον σχεδιασμό των αστικών δημόσιων χώρων, στην Ελλάδα. Αυτό προκύπτει από το πλήθος ατόμων που απάντησαν σε κάποιες κατηγορίες. Στη κατηγορία των γυναικών υπάρχει ικανοποιητικό ποσό απαντήσεων το οποίο μαρτυρά την ανάγκη για καλύτερευση των δημόσιων χώρων ως προς το γυναικείο φύλο στην Ελλάδα. Επιπλέον οι παραπάνω απαντήσεις δηλώνουν την έλλειψη κατανόησης των Ελλήνων, ότι ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων δεν πρόκειται να αλλάξει ή να βελτιωθεί εάν δεν χρησιμοποιήσουν το θεμελιωμένο δικαίωμα τους, που είναι η απαίτηση στον συλλογικό σχεδιασμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το **συμπέρασμα** που προκύπτει εν τέλει στη παρούσα εργασία είναι πως ο συμπεριληπτικός και συλλογικός σχεδιασμός είναι πραγματικά απαραίτητος. Οι χρήστες ποικίλλουν και αυτό θα πρέπει να οδηγεί τους αρχιτέκτονες δημόσιων χώρων να συλλογίζονται τις ανάγκες της κάθε κοινωνικής ομάδας. Συγκεκριμένα το συμπέρασμα αυτό ξεκίνησε αρχικά αναλύοντας τι είναι ο δημόσιος χώρος καθώς είναι εξαιρετικά σημαντικό να γίνει αντιληπτός και κατανοητός ο ορισμός του. Στη συνέχεια αναλύθηκε ποιοι είναι οι χρήστες των δημόσιων χώρων και δόθηκε έμφαση κυρίως στις γυναίκες, παιδιά, ΑμΕΑ και ηλικιωμένους καθώς αυτές οι ομάδες είναι και οι πιο παραγκωνισμένες. Και διαπιστώθηκε ότι όντως ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων είναι πραγματικά ελλιπείς ως προς τη κάλυψη αναγκών αυτών των ομάδων. Ουσιαστικά όσον αφορά τις γυναίκες οι δημόσιοι χώροι δεν διαθέτουν τον κατάλληλο φωτισμό που απαιτείται για μείωση φόβων τους όπως μια επίθεση. Ούτε οι δήμοι προσέχουν πραγματικά την κατάσταση φυτεύσεων. Υπάρχουν σημεία και μάλιστα πολλά όπου οι φυτεύσεις είναι πάρα πολύ πυκνές και πίσω από αυτές ορισμένες φορές ελλοχεύουν κίνδυνοι που απειλούν τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα των γυναικών. Τεκμηριώθηκε, επίσης, ότι οι δημόσιοι χώροι έχουν σοβαρή έλλειψη από χώρους υγιεινής και γωνίες θηλασμού κάτι που είναι πολύ σημαντικό για την ομαλή διαβίωση της καθημερινότητας των γυναικών. Δευτερεύον, περνώντας στην δεύτερη κατηγορία, που είναι τα ΑμΕΑ διαπιστώθηκε ο χαοτικός σχεδιασμός ειδικά στους δρόμους και τα πεζοδρόμια τα οποία εμποδίζουν πραγματικά τη διέλευση όχι μόνο των ΑμΕΑ αλλά και των υπόλοιπων πεζών ορισμένες φορές. Αυτό δείχνει την έλλειψη σεβασμού που επικρατεί ως προς τα ΑμΕΑ και την έλλειψη κατανόησης των αναγκών τους. Στη συνέχεια, αναλύθηκαν επιπλέον και οι ελλείψεις εγκαταστάσεων στους δημόσιους χώρους, όπου αφορούν τα παιδιά. Διαπιστώθηκε ξανά, ότι τα παιδιά εν τέλει δεν διασκεδάζουν τόσο το παιχνίδι τους στις ελεύθερες ώρες τους και αυτό επειδή δεν λαμβάνεται υπόψιν από κανέναν σχεδόν-πλην των γονέων-η ανάγκη για ασφαλή παιχνίδι και πως αυτό συμβάλει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Έπειτα, στο επόμενο κομμάτι της εργασίας αναφέρονται οι ανάγκες που προκύπτουν στους δημόσιους χώρους σχετικά με τους ηλικιωμένους, από τις οποίες συμπεραίνεται η παντελής έλλειψη εγκαταστάσεων ανάπτυξης δραστηριοτήτων για τους ηλικιωμένους, τουλάχιστον στην Ελλάδα.

Αυτή η έλλειψη επηρεάζει τόσο την σωματική όσο και την ψυχική υγεία αυτών των ατόμων, καθώς στην καθημερινή τους ζωή δεν έχουν την δυνατότητα άνεσης στις εξωτερικές δραστηριότητές τους. Στο τελευταίο μέρος της εργασίας εντοπίστηκαν τα περισσότερα επιτυχημένα παραδείγματα δημόσιων χώρων στο εξωτερικό για κάθε κοινωνική ομάδα από τις τέσσερις παραπάνω. Εξακριβώθηκε ότι η ύπαρξη των επιτυχημένων αυτών παραδειγμάτων πράγματι βελτίωσε την ποιότητα ζωής των γυναικών, παιδιών, ΑμΕΑ και ηλικιωμένων. Συνεπώς, είναι απαραίτητο οι κάτοικοι κάθε περιοχής να διεκδικούν μια θέση στον σχεδιασμό μελλοντικών εγκαταστάσεων στους δημόσιους χώρους, για την βέλτιστη ποιότητα ζωής τους.

HAFENCITY PUBLIC SPACE
Germany

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abdol Aziz Shahraki (2021), Urban planning for physically disabled people's needs with case studies
- Ben Small (2016), Make cities safe and inclusive for older people, says new HelpAge report ahead of Habitat III, HelpAge International
- Bernard van Leer Foundation (2018) , Child-friendly urban design - Observations on public space from Eindhoven (NL) and Jerusalem (IL)
- Black Hat, Δικαιώματα των ΑμεΑ part 01
- Camilla Julie Hvid, Daniel Hojniak, Healthy buildings, cities and you – How to design future living environments
- Case Studies – Darling Quarter(2020)
- Cory Lee(2021), 7 reasons Walt Disney World is one of the most wheelchair accessible destinations
- Ignacio Foyatier(2021), How to Make Public Spaces Inclusive for an Ageing Society
- Jagannath Thejas (2018) , Theories on Public Spaces: A Case Study of Trafalgar Square, Medium.
- Kelsey E. Thomas(2017), Stockholm Suburb Is Transforming Public Square With Women in Mind

- Marilia Matoso (2022), Redesigning Cities for Women, ArchDaily
- Nahal Sohbaty, Rivka Weinstock (2017) , Δημοκρατικός Δημόσιος Χώρος , CMG
- Stella Young (2021), The biggest barrier for people with disability is how society disables them
- URBANA, Έμφυλες διαστάσεις του αστικού χώρου: παρουσίαση των δράσεων της ομάδας Urbana - Εκδήλωση 23/4/2021
- Wateraid (2021) , Female-friendly public and community toilets: a guide for planners and decision makers World health Organization, Disability considerations during the COVID-19 outbreak
- Yu Bao , Ming Gao, Dan Luo και Lord Zhou (2021), Effects of Children's Outdoor Physical Activity in the Urban Neighborhood Activity Space Environment
- Αφροδίτη Ντρισμαπιότη (2021) , Inclusive Schoolyards | Patis coeducatius | Το σχολικό προαύλιο, ένας χώρος συμπεριληψης
- Αθανασία Ευαγγελίου (2019) , Η παραγωγή του δημόσιου χώρου: Εισαγωγή στο αφιέρωμα, ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ , τεύχος 32,Αθήνα
- Μάκας Ανδρέας, Μιχαηλίδου Δέσποινα (2013) , ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ- ΔΙΑΛΕΞΗ / Κοινωνικές ομάδες και δημόσιος χώρος , Ξάνθη.
- Νικολίτσα Παπαγεωργίου, ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΑΜΕΑ: Κοινωνικό πρόβλημα & Λειτουργική επίλυση

Carmona M., Heath T., Oc T., Tiesdell S

«Η αντιληπτική διάσταση των δημόσιων χώρων, αφορά, όπως προκύπτει και από το όνομά της, τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο χώρος από τους χρήστες του».

Doreen Massey

« Οι δημόσιοι χώροι σήμερα πρέπει να αποπνέουν το αίσθημα ότι ανήκουν στους ίδιους τους χρήστες, τους κατοίκους της πόλης».